

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ
(на матеріалах АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала: студентка II курсу, групи 672-2
денної форми навчання
спеціальність 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
Пожога Михаела Ромеовна _____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Федишин Майя Пилипівна _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	6
1.1. Теорія банківського капіталу, його функції, роль та значення.....	6
1.2. Класифікація банківського капіталу та основи його формування.....	10
1.3. Методичні основи управління структурою капіталу банківської установи.....	14
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	21
2.1. Аналіз структури та динаміки капіталу банківської системи України.....	21
2.2. Оцінка капіталу банківської установи на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	28
2.3. Аналіз прибутку банку як джерела управління капіталом банку.....	31
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ДИСБАЛАНСІВ.....	38
3.1. Державне регулювання достатності капіталу банків в умовах сучасних викликів.....	38
3.2. Напрямки підвищення ефективності управління капіталом комерційного банку.....	42
Висновки до розділу 3.....	49
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Шлях нашої держави до європейського співтовариства та імплементація законодавства з банківського регулювання, підвищення ефективності банківського нагляду підсилює необхідність оптимізації капіталу комерційних банків та забезпечення його достатності. Негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів значно підкреслює проблеми, пов'язані з розробкою ефективної системи управління формуванням та використанням власного, залученого та позикового капіталу банку. Капітал банку і його оптимальні розміри є ключем до стабільності, захисту інтересів вкладників, та підґрунтям для активного розвитку банківської діяльності. Таким чином, проблеми управління капіталом, що полягають у забезпеченні ефективності його формування та використання, а також у врегулюванні ризиків банку, виявляються важливими для вивчення.

Останні дослідження та публікації розглядають різні аспекти капіталу банку та його управління. М. Д. Алексєєнко [6], О. В. Васюренко [10] досліджують сутність капіталу банку, механізм формування його складових та захист прав кредиторів. О. В. Дзюблюк [13], Ж. М. Довгань [16] розглядають теоретичні і практичні аспекти ресурсної політики банків. С.В. Науменкова, В.І. Міщенко, С.В. Міщенко [31], Т.А. Мулик, Я. І. Мулик [30], К.Л. Ларіонова [25] аналізують питання достатності капіталу, а М. І. Савлук [44], Я.А., Дроботя, М.Ю. Телятник [17], О.М. Чорна [53], О.М. Колодізєв [24], Л.Я. Слобода [47] зосереджуються на управлінні власним капіталом банку.

Незважаючи на широкий науковий внесок у розумінні капіталу банку, питання управління капіталом на стратегічному та операційному рівні в умовах глобальних викликів та війни потребує уваги.

Мета роботи – дослідити суть банківського капіталу, його класифікацію і структуру, визначити методологію управління капіталом банку в умовах глобальних викликів та повномасштаного російського вторгнення.

Основними завданнями роботи є:

- узагальнити сучасні теоретичні концепції, що стосуються сутності поняття «капітал банку»;
- визначити основні стратегії управління власним капіталом банку;
- провести аналіз структури та динаміки власного капіталу банків в Україні, оцінити достатність капіталу банківської галузі;
- проаналізувати особливості управління власним капіталом банку на конкретному прикладі, зокрема банку АТ КБ «ПриватБанк»;
- оцінити прибуток як ключовий внутрішній ресурс управління власним капіталом банку;
- дослідити міжнародний досвід державного регулювання у сфері управління власним капіталом банку;
- розробити методологічні підходи для ідентифікації факторів управління власним капіталом комерційного банку;
- запропонувати рекомендації щодо вдосконалення процесу управління власним капіталом банку.

Об'єктом дослідження виступає капітал комерційного банку – АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є теоретичні і практичні засади формування та ефективного управління капіталом банківської установи в умовах динамічних змін та глобальних викликів.

Інформаційна база. Дослідження ґрунтується на методологічних і теоретичних концепціях вітчизняних та зарубіжних економістів, а також на матеріалах наукових статей та нормативно-законодавчих актів України. Емпіричною основою для дослідження послужили статистичні звіти Національного банку України, а також фінансова звітність комерційного банку.

Методи дослідження. У ході дослідження застосовувалися різноманітні методи пізнання, включаючи загальнонаукові та спеціальні підходи. Методи аналізу, синтезу та порівняльного аналізу дозволили визначити суть поняття «власний капітал банку», розглянути різні стратегії управління власним

капіталом банку. Для ідентифікації чинників управління власним капіталом банків України використовувалися порівняльний аналіз, методи індукції і дедукції, а також діалектичний метод. Графічний метод та побудова аналітичних таблиць використовувалися для наочного відображення результатів дослідження.

Наукова новизна роботи. Наукова новизна отриманих результатів виявляється у наступних аспектах: на основі аналізу наукових джерел удосконалено класифікацію банківського капіталу; набуло подальшого розвитку підходи до державного управління достатністю банківського капіталу, окреслено концепцію управління капіталом комерційного банку в суасних умовах. В роботі уточнено зовнішні чинники управління власним капіталом банків України шляхом визначення їх впливу як на власний капітал, так і на позитивний фінансовий результат банку.

Структура роботи: кваліфікаційне дослідження налічує 60 сторінок тексту і складається з вступу, основної частини, що складається з трьох розділів та підпунктів, висновків, списку використаних джерел, з них на основну частину припадає 46 сторінок. Робота налічує 9 таблиць та 10 рисунків, а список використаних джерел охоплює 59 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Теорія банківського капіталу, його функції, роль та значення

У фаховій літературі існує певна кількість розбіжностей і невизначеностей у розгляді основних характеристик банківського капіталу. Це становить значні труднощі не лише для розвитку теоретичних засад, але й для впровадження практичних аспектів мобілізації та використання банківського капіталу. Точність у розумінні суті банківського капіталу має важливий вплив на взаємовідносини між банками та їхніми клієнтами, а також на банківське регулювання і нагляд.

Відсутність загального підходу до визначення сутності банківського капіталу, переважно пояснюється невизначеністю самого поняття «капітал», що включає в себе банківський капітал.

У нормативно-правових актах та економічній літературі України відсутнє чітке визначення терміну «банківський капітал». Наприклад, для опису його характеристик використовуються такі терміни, як «власний капітал банку», «ресурси банку», чи «ресурсна база банку».

В українській та закордонній фінансовій теорії й практиці термін «банківський капітал» вживається досить часто, але його значення може варіюватися в залежності від конкретних обставин, наприклад, в звіті «Міжнародне вимірювання конвергенції капіталу та стандарти капіталу» (Базель I) у 1988 році [54].

Р. А. Слав'юк тлумачить термін «банківський капітал» як сукупність коштів, внесених його власниками для формування акціонерного капіталу, а також включає резерви і нерозподілений прибуток [46].

С. В. Наumenкова, В. І. Міщенко та С. В. Міщенко вважають терміни «капітал банку» і «ресурси банку» взаємозамінними. Згідно з їхнім розумінням,

банківський капітал - це комбінація грошових капіталів, залучених банком для використання їх у кредитно-розрахункових або інших операціях. Ресурси банку є сукупністю засобів, якими банки розпоряджаються і які використовуються у проведенні кредитно-інвестиційних та інших активних операцій [28; 31].

Т. А. Мулик та Я. І. Мулик розрізняють поняття «акціонерний капітал» і «банківський капітал». Вони визнають банківський капітал як суму грошових коштів, фінансових активів, а також матеріальних і нематеріальних активів у грошовому виразі, якими банки розпоряджаються при розміщенні коштів і наданні послуг для отримання прибутку [30].

В. В. Зянько, Н. О. Коваль та І. Ю. Спіфанова розглядають ресурси банку як конкретну суму коштів, що перебувають у його розпорядженні і використовуються для проведення активних операцій. Вони класифікують ресурси банку на власні, залучені та позикові [21]. Термін «банківський капітал» вони використовують для опису власних ресурсів банку, що є схожим із концепціями О.І. Барановського і Т. В. Путінцевої [8].

Згідно з В. В. Коваленко та К.Ф. Черкашиною, власні кошти є лише частиною ресурсів банку [22]. Подібно думають О. А. Коваль та І. Р. Прищенко [23]. Ж. М. Довгань [16] вважає, що використання терміну «капітал банку» є більш точним для визначення економічного змісту процесу трансформації коштів, які банк залучає, у позичковий капітал.

Л. Я. Слобода дає найбільш повну характеристику цього терміну, визначаючи «власний капітал банку» як кошти та грошову частину вартості майна, що належить його власникам. Ці кошти забезпечують економічну незалежність і стійкість банку, беручи участь у проведенні активних операцій і наданні банківських послуг для отримання прибутку. При цьому вона визначає «банківські ресурси» як фактично наявну вартість, що перебуває в розпорядженні банку [47].

Ми погоджуємося щодо трактування банківських ресурсів як сукупності зобов'язань та капіталу, тобто грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні комерційного банку і використовуються для здійснення

різноманітних операцій.

Таким чином, розмежовуємо в роботі категорії капітал, позичені і залучені кошти як складові банківських ресурсів. В поняття капітал вкладаємо усі власні кошти, тобто залишкову вартість активів банківської установи після вирахування усіх зобов'язань.

Визначення капіталу банку служить ключовим показником, свідчаючи про його потенціал для подальшого розвитку.

Отже, у значній мірі збільшення власного капіталу визначатиме укріплення ресурсної бази національних фінансово-кредитних установ і, в цілому, приведення банківської системи України в конвергенцію з міжнародними стандартами.

Банківський капітал виконує ряд функцій:

Банківський власний капітал виконує різноманітні функції, які є важливими для стабільності та ефективності фінансових установ. Основні функції банківського власного капіталу включають:

1. Захист від втрат або захисна функція. Власний капітал служить бар'єром для захисту банку від можливих втрат. Він виступає як застава для покриття можливих негативних змін в ринкових умовах або втрат від неплатоспроможних позичальників.

2. Забезпечення ліквідності або оперативної діяльності. Власний капітал є джерелом ліквідності в разі необхідності. Банки можуть використовувати свій власний капітал для вирівнювання непередбачених фінансових труднощів.

3. Дотримання регуляторних вимог. Банки повинні відповідати регуляторним вимогам щодо мінімального рівня капіталу. Фіксація розміру власного капіталу або його окремих компонентів надає регулювальним та наглядовим органам можливість впливати на загальне функціонування банку.

Зокрема, встановлення нормативу адекватності регулятивного капіталу, яке спрямоване на запобігання надмірній мінімізації власного капіталу банками заради збільшення прибутку, має на меті зменшити ризик банкрутства, підвищити ступінь захисту інтересів вкладників і кредиторів.

4. Підтримка кредитної діяльності. Власний капітал є основним ресурсом для надання кредитів. Саме він дозволяє банку розширювати свою кредитну діяльність та фінансувати позички клієнтам.

5. Збереження довіри та рейтингу. Власний капітал грає ключову роль у збереженні довіри клієнтів та кредиторів і інвесторів. Високий рівень власного капіталу свідчить про фінансову стійкість банку і може підтримувати його кредитний рейтинг.

6. Розширення бізнесу. Власний капітал надає банку можливість розширювати свою діяльність, включаючи відкриття нових філій, розширення послуг та участь у нових ринкових сегментах.

7. Використання для реорганізацій та злиттів. Власний капітал може використовуватися для здійснення стратегічних реорганізацій, злиттів або придбань, що дозволяє банку адаптуватися до змін в ринкових умовах.

8. Забезпечення достатньої рентабельності. Власний капітал визначає можливість банку генерувати рентабельність, оскільки надає можливість використовувати власні кошти для інвестицій та отримання прибутку.

До основних принципів формування власного капіталу банку відносяться: комплексність, функціональність, ефективність, адаптивність і прозорість. Банківський капітал в сучасних умовах має важливе значення для стабільності та ефективності роботи фінансових установ.

Наявність оптимального обсягу банківського капіталу є фінансовим забезпеченням, яке дозволяє банку витримувати фінансові труднощі та непередбачені втрати, що можуть виникнути в результаті ринкових коливань, кредитних ризиків чи інших факторів. Капітал також діє як застава для вкладників та інших кредиторів. Вони можуть бути впевнені в тому, що банк має достатньо резервів для відшкодування можливих збитків. Власний капітал є ключовим ресурсом для виділення кредитів. Він забезпечує банк із достатньою ліквідністю для надання позик клієнтам та підтримки економічного розвитку.

Власний капітал дозволяє банкам впроваджувати фінансові інновації та розширювати свої послуги, що сприяє конкурентоспроможності та відповіді на

зміни в ринкових умовах. Банківський капітал використовується для зменшення ризиків, пов'язаних з кредитуванням та іншими фінансовими операціями. Високий рівень банківського капіталу може позитивно впливати на кредитні рейтинги банку, забезпечуючи йому кращий доступ до фінансових ринків та знижуючи вартість залучення капіталу.

Крім цього, капітал дозволяє банку краще управляти різноманітністю ризиків та створювати достатні резерви для покриття можливих втрат.

1.2. Класифікація банківського капіталу та основи його формування

Власний капітал комерційного банку є фундаментально важливим для фінансової стійкості та успіху банку, а його ефективне управління є ключовим завданням управлінського процесу.

Для розуміння суті власного банківського капіталу розглянемо підходи до його класифікації.

Таблиця 1.1

Класифікація банківського капіталу

Класифікаційна ознака	Види банківського капіталу
Залежно від організаційно-правової форми діяльності банку	- акціонерний; - пайовий.
За формою інвестування	- в грошовій; - матеріально-речовій формі; - у формі фінансових активів.
Залежно від форми власності розрізняють	- приватний; - колективний; - державний; - власний капітал банку на основі змішаної форми власності.
За ознакою резидентності	- національний; - іноземний.
За характером використання	- капітал, що нагромаджується; - капітал, що споживається.
Залежно від характеру використання в банківській діяльності	- робочий; - неробочий.

Продовження табл.1.1

1	2
Залежно від способу розрахунку	- балансовий капітал; - регулятивний капітал.
Виходячи з порядку і джерел формування	- статутний капітал; - резервний капітал; - інші спеціальні фонди і резерви; - нерозподілений прибуток; - субординований капітал.
Виходячи з поділу банківських установ на групи	- капітал банків з державною часткою; - капітал банків іноземних банківських груп; - капітал приватних комерційних банків.

Джерело: [44, 46, 53]

Акціонерний власний капітал утворюється на етапі початкового випуску та розміщення акцій, їх продаж за ціною, що перевищує номінальну вартість, призводить до отримання акціонерами банку емісійного доходу, який стає складовою частиною їх власного капіталу. Подальший ріст власного капіталу здійснюється як за рахунок капіталізації частки прибутку та інших ресурсів, так і шляхом випуску додаткових акцій. Важливо відзначити, що термін «акціонерний» іноді використовується для опису власного капіталу, який належить банку на правах власності, а отже, його акціонерам.

Пайовий власний капітал утворюється спочатку завдяки внескам коштів та майна (паїв) у статутний капітал банку. Пайові банки створюються на основі організаційної форми товариства з обмеженою відповідальністю і кооперативних банків, де відповідальність учасників обмежена сумою їхнього внеску. У випадку виходу учасника з пайового банку, йому виплачується вартість його частки майна банку, пропорційна його участі у статутному капіталі. Чинним законодавством України передбачено формування власного капіталу банків у грошовій формі в національній та вільно конвертованій іноземній валюті.

Згідно з формою власності, види власного капіталу банку розрізняються наступним чином: приватний, який базується на власності фізичної або

юридичної особи; колективний, що ґрунтується на власності колективу, різних видів господарських товариств та підприємств; державний, який, на правах власності, перебуває у власності держави; власний капітал банку, що діє на основі змішаної форми власності.

Власний капітал національний утворений та належить юридичним та фізичним особам-резидентам України відповідно до законодавства, тоді як іноземний капітал утворений і є власністю юридичних та фізичних осіб-нерезидентів на підставі чинного законодавства.

Капітал поділяється на той, що накопичується - він використовується для виробничих потреб, зокрема для проведення банківських операцій та надання послуг і той, що споживається - використовується для матеріального стимулювання та соціального розвитку колективу банку.

Робочим вважається власний капітал, який приносить дохід банку, тоді як неробочим є капітал, вкладений у активи, які не тільки не приносять доходів, але і можуть спричиняти збитки.

В залежності від методу розрахунку виділяють балансовий і регулятивний власний капітал. Балансовий власний капітал визначається як різниця між балансовою вартістю активів та зобов'язань банку.

Регулятивний власний капітал використовується банківськими наглядовими органами для розрахунку економічних нормативів діяльності банків та інших регуляторних потреб. Обчислення регулятивного власного капіталу здійснюється за складною формулою, яка постійно коригується Національним банком України. Основою є показник балансового власного капіталу, який потім коригується (зазвичай, зменшується) на різноманітні статті балансу, що відображають банківські ризики.

Однією з ключових складових власного капіталу банку є його статутний капітал, що представляє собою суму внесків, переданих учасниками (засновниками) банку, які переходять в повну власність банку. Ці внески мають на меті формування активів банку для початку чи подальшої його діяльності, а також забезпечення інтересів вкладників і кредиторів банку.

Оскільки банківська діяльність переважно пов'язана з операціями, що використовують високоліквідні активи, важливим є розгляд питань щодо форми інвестування у статутний капітал. Формування та збільшення статутного капіталу банку здійснюється виключно за допомогою грошових внесків. Резиденти України вносять ці внески у гривнях, тоді як нерезиденти - у іноземній вільно конвертованій валюті (ВКВ) або у гривнях. Джерелами формування статутного капіталу банку є власні кошти його учасників, тобто кошти, що залишаються у їхньому розпорядженні після сплати податків та інших обов'язкових платежів, а також отримані відсотки за банківські кредити та облігації. Важливо відзначити, що заборонено використовувати для формування статутного капіталу бюджетні кошти, якщо вони мають інше цільове призначення, а також кошти, одержані в кредит і під заставу.

Характеристика банківської діяльності виявляється у необхідності постійного зростання розмірів статутного капіталу. Цей процес реалізується через емісію нових акцій, підвищення номінальної вартості акцій (паїв) або обмін облігацій на них. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства допускається лише після його повної оплати. Джерелами розширення статутного капіталу банку є внесення додаткових вкладів учасниками, а також дивіденди, які можуть бути використані для його збільшення за рішенням вищого органу управління банком, наприклад, для капіталізації дивідендів (реінвестиції дивідендів).

При характеристиці статутного капіталу банку слід враховувати особливості алгоритму його обчислення, такі як емісійний дохід та акції, які банк викуповує у своїх акціонерів.

Резервний капітал формується відповідно до процедур, установлених загальними зборами учасників (засновників, акціонерів). Проте його обсяг та щорічні відрахування визначаються законодавчо. Мінімальний розмір резервного капіталу повинен складати не менше 25% регулятивного капіталу (але не менше 25% статутного капіталу). Щорічні відрахування повинні бути не менше 5% чистого прибутку [28, с.87].

У випадку, якщо діяльність банку створює загрозу інтересам вкладників та інших кредиторів, Національний банк України має право вимагати від банку збільшення резервного капіталу та щорічних відрахувань.

Якщо розмір регулятивного капіталу внаслідок діяльності банку зменшується до розміру, який менший за статутний капітал, щорічні відрахування до резервного капіталу повинні становити 10% чистого прибутку банку до досягнення розміру 35% від статутного капіталу.

При досягненні встановленого розміру резервного капіталу відрахування припиняються. Якщо кошти з резервного капіталу використовуються, відрахування від чистого прибутку для його відновлення відновлюються. Важливо відзначити, що використання коштів резервного капіталу повинно бути цільовим, відповідати його призначенню і бути правильно оформленим.

Загальні резерви, як складова частина власного капіталу, створюються для компенсації можливих непередбачених ризиків, що можуть виникнути в майбутньому.

Таким чином нами удосконалено класифікацію банківського капіталу в частині виділення його видів залежно від поділу українських банків на групи.

1.3. Методичні основи управління структурою капіталу банківської установи

Управління капіталом – це процес, що включає в себе залучення фінансових ресурсів від вкладників та інших кредиторів, визначення оптимального обсягу та структури джерел, з яких залучаються кошти, а також їхнє ефективне розміщення.

У сфері управління ресурсами комерційного банку визначаються два рівні: державний рівень, де управління відбувається через Національний банк України за допомогою різних фінансових інструментів; рівень комерційного банку, який виконує вимоги НБУ щодо нормативів.

Механізм управління структурою капіталу банків можна визначити як сукупність методів, інструментів управління та регулятивних правил, спрямованих на забезпечення капіталізації банку в цілому. Для чіткого розподілу функціональних обов'язків та методів управління капіталом банків необхідно визначити відповідні блоки та елементи в механізмі управління структурою капіталу задля досягнення головної мети управління структурою банківського капіталу – це залучення та збереження достатнього капіталу для розширення діяльності та забезпечення захисту від ризиків.

Виходячи з порядку і джерел формування, власний капітал має наступну структуру: статутний капітал, резервний капітал та інші спеціальні фонди і резерви, нерозподілений прибуток [7, с.201].

Управління капіталом комерційного банку включає постійне балансування між рівнем ризику та достатністю капіталу, а також дотримання економічних нормативів, встановлених Національним банком України. Основні завдання управління капіталом включають:

1. Оцінка достатності капіталу, його оптимізація та планування напрямків використання в межах активних операцій.
2. Аналіз існуючих ризиків, які впливають на формування та використання капіталу банку.
3. Тестування стійкості до зовнішніх та внутрішніх ризикових факторів.
4. Створення системи управління капіталом банку на стратегічному та операційному рівні .

Для цілей аналізу, органи нагляду використовують регулятивний капітал, що капітал складається з двох рівнів: основного (капітал першого рівня /ОК) та додаткового (капітал другого рівня/ДК) (рис.1.1).

Найбільш стійкою частиною внутрішнього капіталу банку є його основний капітал, загальний його розмір визначається з урахуванням розміру очікуваних (можливих) збитків за невиконаними зобов'язаннями будь-якої фізичної чи юридичної особи як резидента, так і нерезидента, яка має з банком відносини фінансового характеру та зменшується на суму вирахувань з основного капіталу.

Регулятивний капітал: ОК+ДК-В

Капітал першого рівня Основний капітал (ОК):

- фактично внесений або сплачений статутний капітал, тобто сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом;
- додаткові внески акціонерів у статутний капітал;
- фінансова допомога акціонерів банку;
- прибуток, спрямований на збільшення статутного капіталу;
- розкриті резерви (резервні фонди, що створюються згідно із законами України, загальні резерви, що створюються під невизначений ризик під час проведення банківської діяльності, інші фонди банку);
- інструмент з умовами списання /конверсії.

Відвернення з ОК:

- нематеріальних активів за мінусом суми амортизації;
- капітальних вкладень у нематеріальні активи;
- активів з права користування, базовими активами яких є нематеріальні активи, за мінусом суми амортизації;
- збитків минулих років;
- збитків поточного року;
- збитків від операцій з акціонерами;
- номінальної вартості акцій (паїв) власної емісії, продаж яких здійснено банком із відстроченням платежу, до дати отримання банком коштів у повній сумі за всіма акціями (паями) згідно з договором купівлі-продажу;
- балансової вартості активів (необоротних активів, утримуваних для продажу; майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя; основних засобів), які не використовуються банком під час здійснення видів діяльності, інвестиційної нерухомості.

Капітал другого рівня Додатковий капітал (ДК):

- результат переоцінки основних засобів;
- результат поточного та звітного року (прибуток) (зменшений на суму нарахованих доходів, неотриманих понад 30 днів із дати їх нарахування, строк сплати яких не минув та інших вирахувань);
- субординований борг, що враховується до капіталу (субординований капітал);
- нерозподілений прибуток минулих років;
- капітальний інструмент з умовами списання/конверсії, який включається до додаткового капіталу.

Вирахування (В):

- а) балансову вартість акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, що випущені банками та обліковуються за справедливою вартістю;
- б) балансову вартість інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, а також балансову вартість вкладень у капітал інших установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу;
- в) балансову вартість акцій (паїв) власної емісії, що прийняті в забезпечення наданих банком кредитів (інших вкладень);
- г) балансову вартість вкладень в інші банки на умовах субординованого боргу;
- г) балансову вартість позалістингових цінних паперів;
- д) балансову вартість цінних паперів, що не перебувають в обігу на фондових біржах;
- е) балансову вартість цінних паперів недиверсифікованих інвестиційних фондів;
- ж) розмір перевищення сукупної суми всіх вимог банку до пов'язаних з банком осіб та суми всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо пов'язаних з банком осіб, над сумою, що становить 25 відсотків (20 відсотків - для спеціалізованих банків) загального розміру капіталу 1-го та 2-го рівнів, зменшеного на балансову вартість активів.

Рис.1.1. Структура регулятивного капіталу банку

Джерело: [5]

Додатковий капітал не є постійною складовою капіталу, його вартість може змінюватися. однак його величина не може перевищувати 100% основного капіталу, а субординований капітал не може бути більший за 50% основного капіталу.

Регулятивний капітал визначається використовується для розрахунку достатності капіталу банківської установи – це здатність банку вчасно та повністю виконувати свої зобов'язання, що виникають із торговельних, кредитних та інших операцій грошового характеру [30].

Чим вище значення даного показника регулятивного капіталу, тим більше ризиків власники банку беруть на себе, а чим нижче значення показника, тим більший ризик приймається кредиторами та вкладниками банку.

Нормативні вимоги до капіталу банків наведено в табл.1.2.

Таблиця 1.2

Економічні нормативи капіталу

Економічні нормативи капіталу банків	Нормативне значення
Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1)	200 млн грн
Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2)	протягом перших 12 місяців - не менше 15 %; протягом наступних 12 місяців - не менше 12 %; надалі - не менше 10 %.
Норматив достатності основного капіталу (Н3)	не менше 7%.
Буфери капіталу буфер консервації контрциклічний буфер буфер системної важливості буфер системного ризику	в розмірі 2,5% від загального обсягу ризику; в межах 0-2,5% від загального обсягу ризику банку; якщо банк набув статусу системно важливого банку; в межах 0-3% від загального обсягу ризику банку.

Джерело: [5]

Зауважимо, що буфери капіталу банку – це додаткові обсяги капіталу, які банк повинен утримувати понад мінімальні вимоги, встановлені регуляторами.

Ці буфери спрямовані на забезпечення фінансової стабільності та здатності банку витримувати різноманітні стресові ситуації чи економічні труднощі.

Наразі буфери капіталу запроваджені, але у зв'язку із повномасштабним російським вторгненням – не активовані для виконання банківськими установами.

Національний банк України (НБУ) визначає вимоги до капіталу банків відповідно до міжнародних стандартів, зокрема, заснованих на принципах Базельських стандартів, зокрема стандартів Базель III [56; 59].

Регулятор також перевіряє дотримання комерційними банками інших нормативів. Адже, масштаби здійснених активних операцій банку, обсяг депозитів, максимальні кредити, можливість запозичення на фінансових ринках, розмір валютної позиції та інші ключові показники, що суттєво впливають на його діяльність, визначаються рівнем його капіталу.

Крім цього, банки беруть участь у стрес-тестуванні, яке здійснюється з 2018 року і визначає, чи вистачить капіталу для подолання стресових сценаріїв. Ці вимоги регулярно оновлюються і визначаються з урахуванням змін в економічних та фінансових умовах [48].

Створення стратегії планування є важливим етапом у процесі управління, вона служить основою для стабільності банківської діяльності та мобілізації капіталу, особливо в умовах швидкозмінного фінансового ринку. Це вимагає знаходження рівноваги між внутрішніми ресурсами банку та зовнішнім середовищем. Вміння стратегічно планувати допомагає зменшити ризики і сприяє стабільному росту банківського бізнесу.

Щоб забезпечити ефективне управління власним капіталом, банки повинні визначати шляхи для його збільшення. Для зростання капіталу використовують різні внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Умови нестабільності в країні призводять до того, що більшість банків мають недостатньо прибутків, і на цьому етапі стає важливим вибір джерела фінансування.

Передусім важливо враховувати специфіку банківської установи та її фінансовий стан. У багатьох банках України вирішення цієї проблеми включає збільшення власного капіталу через привертання інвестицій до статутного капіталу або отримання позик на умовах субординованого боргу.

Висновки до розділу 1

Власний капітал банку – це спеціальні фонди та резерви, призначені для забезпечення його економічної стабільності та покриття можливих збитків, і вони використовуються протягом усього періоду його функціонування.

В роботі удосконалено класифікацію капіталу банку за ознакою поділу банків на групи пропонується виділяти капітал банків з державною часткою, капітал банків іноземних банківських груп, капітал приватних комерційних банків.

Для цілей аналізу і визначення резервів зростання органи нагляду визначають вимоги до регулятивного капіталу, який є однією з ключових метрик у функціонуванні банків і головне його призначення – це компенсація потенційних негативних впливів різних ризиків, які банки піддаються в ході своєї діяльності. Основними цілями регулятивного капіталу є захист вкладників, забезпечення фінансової стійкості та надійності операцій банків.

Управління капіталом є постійним процесом, який передбачає уміле керування оптимізацією та ефективністю використання капіталу на стратегічному та операційному рівні. Цей процес використовує конкретні стратегії, методи та інструменти для досягнення успішного управління.

Управління капіталом банку - це комплекс стратегічних і тактичних дій, спрямованих на забезпечення ефективного використання капіталу банку з метою забезпечення його фінансової стійкості, ліквідності та високої рентабельності. Капітал банку грає ключову роль у його фінансовому здоров'ї та здатності виконувати свої функції, такі як надання кредитів та зберігання вкладів.

Визначено основні аспекти управління капіталом банку в наступному:

1. Розрахунок капітальних потреб: Банк повинен аналізувати свої ризики та визначати, скільки капіталу йому потрібно для покриття цих ризиків. Це може включати кредитний ризик, ринковий ризик, операційний ризик та інші фактори.

2. Оптимізація структури капіталу: Банк повинен визначити оптимальний склад свого капіталу, включаючи різні види капіталу, такі як акції, облігації,

прибуткові резерви тощо.

3. Визначення капітального буфера: Банки повинні мати достатній капітал, щоб витримати можливі стресові ситуації або фінансові труднощі. Це забезпечує відповідність регуляторним вимогам і зберігає довіру клієнтів та інших учасників ринку.

4. Оцінка ризиків: Банк повинен постійно оцінювати ризики своєї діяльності та вживати заходів для їх управління. Це включає в себе моніторинг кредитного портфеля, ринкових ризиків, ризиків ліквідності та інших факторів.

5. Дотримання регуляторних вимог: Банки повинні відповідати регуляторним вимогам, пов'язаним з капіталом, які встановлюються урядовими органами або міжнародними фінансовими організаціями.

6. Стратегії залучення та використання капіталу: Банки розробляють стратегії для залучення капіталу, такі як емісія акцій чи емісія облігацій, а також стратегії використання цього капіталу для максимізації прибутку.

7. Внутрішні процеси та контроль: Забезпечення ефективного внутрішнього контролю та аудиту для запобігання втрат та недостач капіталу.

Управління капіталом вимагає від банку системного підходу, аналізу ринкових умов та здатності адаптуватися до змін у фінансовому середовищі. Також важливо враховувати регуляторні вимоги, що стосуються капіталу, оскільки невідповідність може мати серйозні наслідки для банку.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз структури та динаміки капіталу банківської системи України

Метою управління капіталом може бути вибір одного з таких напрямків: розширення активних операцій, зниження банківських ризиків, зменшення вартості капіталу, збільшення прибутку та забезпечення фінансової стійкості. Залежно від обраної мети формуються конкретні цілі управління капіталом банку.

Для висвітлення сучасного стану розвитку банківського капіталу в Україні, важливо провести аналіз динаміки ключових показників, що відображають власний капітал, активи, зобов'язання банків та визначення рівня капіталізації банків.

Важливим етапом управління капіталом є аналіз та оцінка власного і позикового капіталу банку з метою виявлення можливих проблем у ефективному використанні капіталу банку.

Таблиця 2.1

Основні показники банківської галузі

млн грн

Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+,-) 2022 до 2018 року
1	2	3	4	5	6	7
Активи	1359703	1143298	1822841	2053232	2351678	+991975
Кредитний портфель	1118860	1033430	960597	1065347	1036213	-82647
Портфель цінних паперів та довгострокових інвестицій	480615	539466	791373	829887	1022658	+542043
Резерви під активні операції	556445	492229	388477	308349	369936	-186509
Пасиви	1359703	1143298	1822841	2053232	2351678	+991975

Продовження табл.2.1

1	2	3	4	5	6	7
Капітал	154960	199921	209460	255544	215840	+60880
Статутний капітал	465332	470712	479932	481535	406185	-59147
Зобов'язання банків	1204743	1293377	1613381	1797718	2135838	+931095
Фінансовий результат	22339	58356	39727	77376	21921	-418

Як видно з розрахованих даних, активи банківської системи зростають, їх обсяг у 2022 році збільшився на 991975 млн грн порівняно з 2018 роком.

Однак кредитний портфель має спадну динаміку з 2020 року, незначне зростання до 1065347 млн грн у 2021 році та зменшення кредитування спостерігаємо у 2022 році, обсяг виданих кредитів склав 1036213 млн грн.

У структурі активів зобов'язання демонструють зростання з 1204743 млн грн у 2018 році до 2135838 млн грн у 2022 році.

Власний капітал банківської галузі демонструє зростання до 255544 млн грн у 2021 році, однак спостерігаємо зниження показника до 215840 млн грн у 2022 році, що пов'язано із нарошенням резервів для покриття ризиків [42-43].

Якщо власний капітал вцілому за досліджуваний період зріс на 60880 млн грн, то його складова – статутний капітал має спадку тенденцію, рівень падіння складає 59147 млн грн у 2022 році порівняно з 2018 роком, що пов'язано із зменшенням кількості банківських установ в основному з виведенням з ринку неплатоспроможних банків. Таким чином обсяг власного капіталу зріс за рахунок інших складових капіталу.

Якщо у 2018 році в банківській системі функціонувало 77 комерційних банків [39], то за підсумками 2022 року їх кількість скоротилася до 67 установ, а станом на 01.10.2023 року їх кількість склала 63 установи. Однак це не вплинуло на формування зобов'язань банківськими установами, їх обсяги зросли за досліджуваний період на 931095 млн грн і склали 2135838 млн грн у 2022 році.

Негативні тенденції, пов'язані із вторгненням росії зумовили необхідність створення резервів для покриття можливих втрат від фінансових ризиків, їх обсяг у 2022 році склав 369936 млн грн, зростання порівняно з 2021 роком склало

61587 млн грн (рис.2.1).

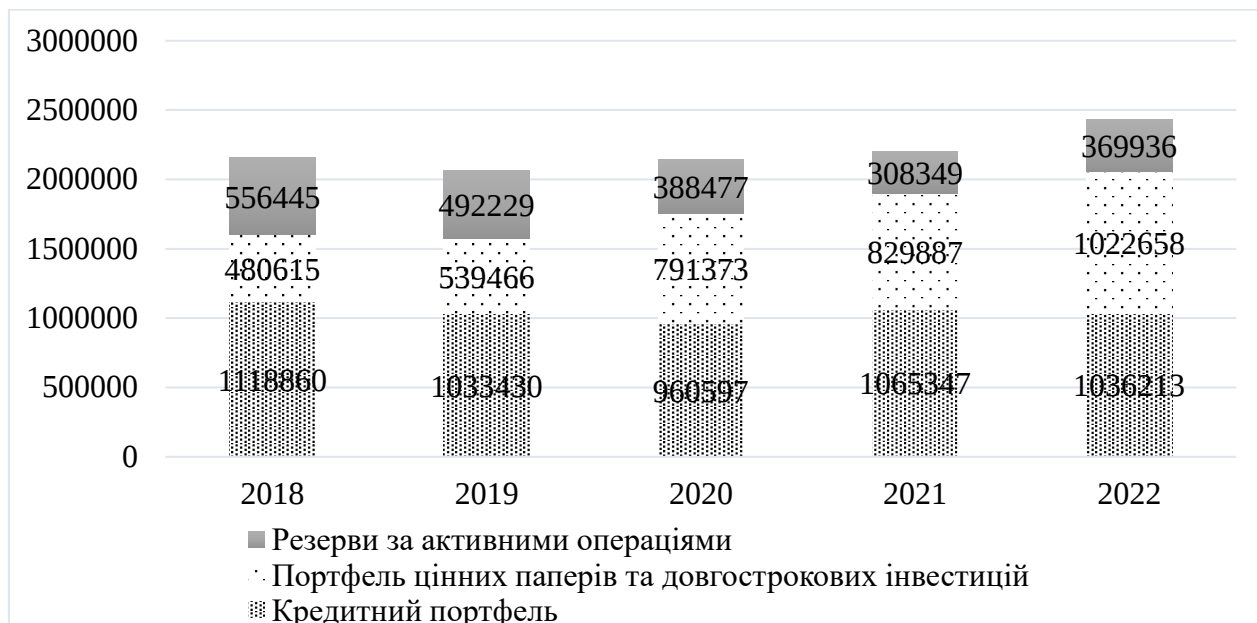


Рис.2.1. Структура та динаміка активів банківської системи, млн грн

Як бачимо, спостерігається тенденція скорочення банківського кредитування у структурі активів на 82647 млн грн у 2022 році порівняно з 2018 роком, однак портфель вкладень у цінні папери та довгострокові інвестиції має позитивну динаміку на 542043 млн грн за досліджуваний період [37].

Розглянемо структуру та динаміку пасивів банківської системи

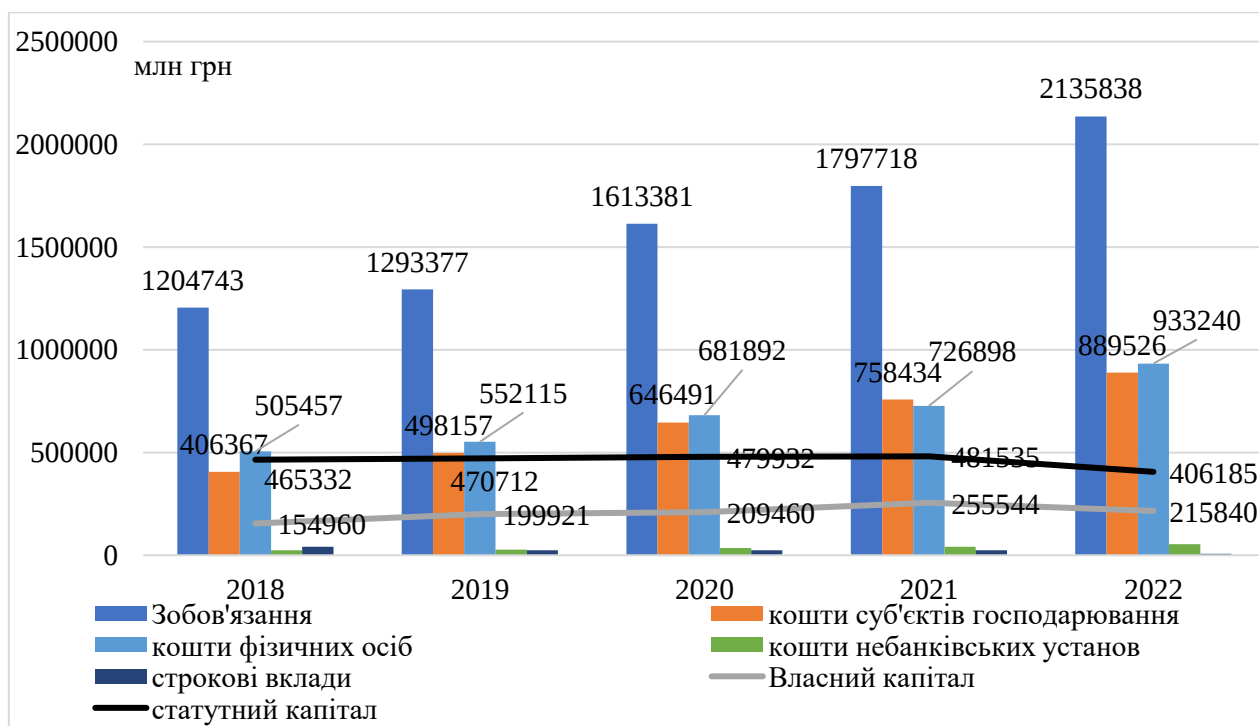


Рис.2.2. Структура зобов'язань та капіталу банківської системи України

У структурі зобов'язань найбільше припадає на кошти фізичних осіб, їх обсяг перевищує кошти суб'єктів господарювання у всі періоди, крім 2021 року [34].

Проаналізуємо частку капіталу у пасивах банків, що зображено на рис.2.3.

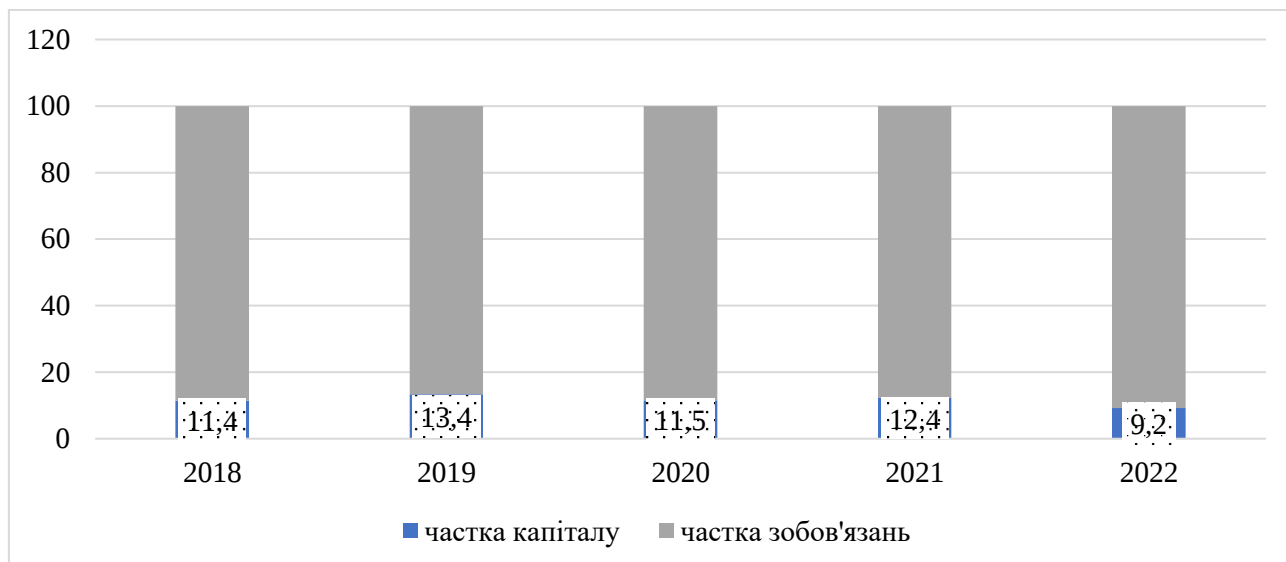


Рис.2.3. Динаміка структури пасивів банків та частки власного капіталу, %

Дослідження структури капіталу банку рекомендується починати з горизонтального та вертикального аналізу. Цей підхід дозволяє виявити кількісний взаємозв'язок між різними компонентами капіталу та їх динаміку.

Зауважимо, що капітал формується з метою інвестування в активні операції з метою отримання прибутку. Тому, на нашу думку, наступним ключовим етапом в управлінні капіталом повинна бути оцінка показників рентабельності активів та капіталу банківської системи.

ROA (рентабельність активів) дозволяє визначити, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для здійснення операцій та отримання прибутку. Вищий показник ROA вказує на більшу ефективність використання активів. ROE (рентабельність капіталу) вказує на те, який прибуток генерується на кожну гривню власного капіталу. Вищий показник ROE свідчить про більшу ефективність використання власного капіталу компанією. Цей показник є важливим для інвесторів та аналітиків, які оцінюють фінансову стійкість та прибутковість компанії.

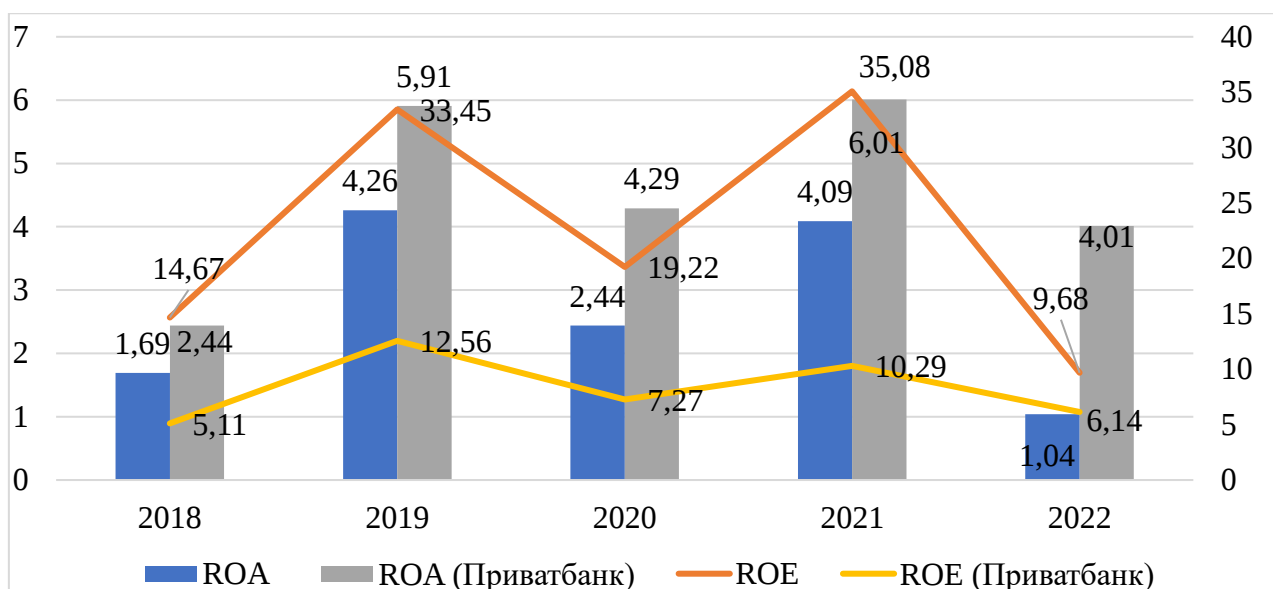


Рис.2.4. Рентабельність активів і капіталу банківського сектору та АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Розрахунки свідчать, що рівень рентабельності капіталу по банківській системі у 2022 році впав на 25,4% до 9,68%, що є негативною тенденцією; рентабельність капіталу досліджуваного банку зменшилася з 10,29% до 6,14%. Рівень рентабельності активів банківського сектору скоротився до 1,04% з 4,09%, тобто зниження складає 3,05% [33].

Розглянемо структуру та динаміку власного капіталу банків за класифікацією НБУ з виділенням груп державної частки, іноземних банківських груп та банків з приватним капіталом.

Таблиця 2.2

Динаміка власного капіталу комерційних банків, млн грн

Група	2018рік	2019 рік	2020рік	2021рік	2022рік
1	2	3	4	5	6
Капітал банків з державною часткою	64450	91503	93897	112563	88895
АТ КБ ПРИВАТБАНК	31462	54599	52824	66615	57789
Частка капіталу АТ КБ ПРИВАТБАНК у структурі капіталу групи державних банків, %	48,8	59,7	56,3	59,2	65
Частка капіталу АТ КБ ПРИВАТБАНК у структурі капіталу банківської системи,%	20,3	27,3	25,2	26,1	12,9
Капітал банків іноземних банківських груп	60406	72859	77555	92981	74159
Капітал п'яти найбільших банків групи	33355	44501	49758	62397	53718
Частка капіталу п'яти найбільших банків групи, %	55,2	61	63,9	67,1	72,4

Продовження табл.2.2

Капітал групи приватних банків	30103	35558	38007	49971	52786
Обсяг капіталу п'яти найбільших банків групи	13258	17368	19691	28365	30742
Частка капіталу п'яти найбільших банків групи, %	44	48,8	51,8	56,8	58,2
Загальний обсяг капіталу	154960	199921	209460	255514	215840

Розрахунки, наведені в таблиці свідчать про нарощення власного капіталу банківськими установами. Так, капітал державних банків за досліджуваний період зріс на 88895 млн грн, однак капітал АТ КБ ПРИВАТБАНК зменшився у 2022 році на 8826 млн грн порівняно з 2020 роком, частка капіталу банку у структурі державних банків складає 65% у 2022 році – це найбільше значення за досліджуваний період.

Частка капіталу досліджуваного банку у структурі капіталу банківської системи у 2022 році зменшилася з 26,1% до 12,9%, тобто на 13,2% в основному за рахунок зростання резервів [37].

Розглянемо структуру власного капіталу банків за групами на рис.2.5.

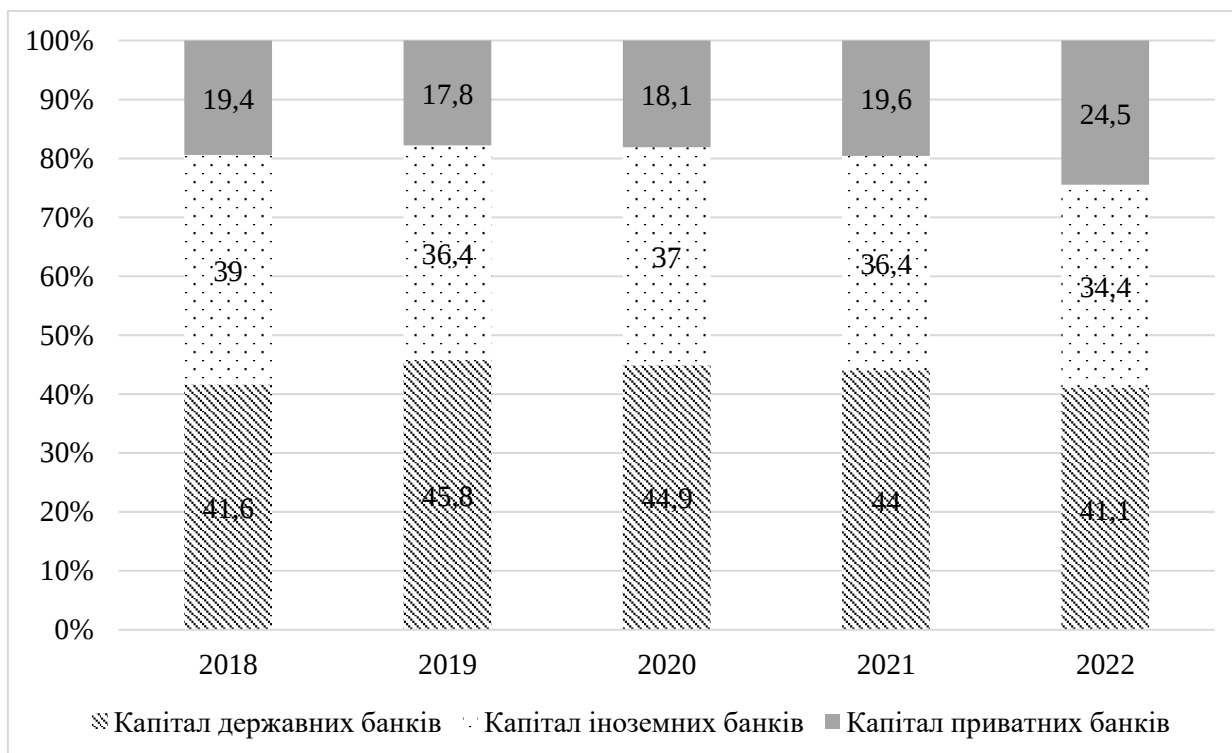


Рис.2.5. Структура та динаміка власного капіталу за групами

Таким чином на групу державних банків (АТ КБ ПРИВАТБАНК, АТ КБ «Ощадбанк», АТ КБ «Укрексімбанк», АБ «УКРЗАЗБАНК») припадає 41,1% капіталу усієї банківської системи. До групи державних банків впродовж 2018-2020 років входив ПАТ «Розрахунковий центр», однак частка його капіталу є несуттєвою.

У групі іноземних банків п'ятірка з найбільшим обсягом капіталу наступні установи : АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» акумулювало 17055 млн грн капіталу, АТ «УКРСИББАНК» – 13104 млн грн, АТ «ОТП Банк»- 11360 млн грн, АТ «Сенс Банк» – 6117 млн грн, АТ «Кредіагріколь банк» сконцентрувало 6082 млн грн капіталу.

Розглянемо рейтинг найбільших банків за розміром капіталу (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Рейтинг 10 найбільших за обсягом капіталу банків

млн грн

Місце в рейтингу банку	Обсяг капіталу станом на 01.01.2022	Місце в рейтингу банку	Обсяг капіталу станом на 01.01.2023
1. АТ КБ ПРИВАТБАНК	40843	1. АТ КБ ПРИВАТБАНК	54523
2. АТ КБ «Ощадбанк»	18017	2. АТ КБ «Ощадбанк»	19727
3. АТ «УКРЕКСІМБАНК»	13815	3. АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	15223
4. АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	12425	4. АТ «УКРСИББАНК»	12735
5. АТ «МР Банк»	12299	5. АТ «ПУМБ»	12451
6. АБ «УКРГАЗБАНК»	11473	6. АТ «ОТП Банк»	11452
7. АТ «Альфа-банк»	11434	7. АТ «Універсал банк»	9603
8. АТ «ПУМБ»	11010	8. АТ «УКРЕКСІМБАНК»	7770
9. АТ «ОТП Банк»	10410	9. АБ «УКРЗАЗБАНК»	7602
10. АТ «УКРСИББАНК»	8911	10. АТ «Сенс Банк»	7180

Як бачимо в рейтингу банків за капіталом перше місце належить АТ КБ ПРИВАТБАНК, саме цим зумовлено вибір установи для аналізу її капіталу.

Банківська установа за майже усіма показниками займає лідируючі позиції, тому цікавим є вивчення та визначення способів забезпечення ефективності діяльності та ефективності управління власним капіталом.

2.2. Оцінка капіталу банківської установи на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Управління власним капіталом банку містить у собі протиріччя: з одного боку, розвиток банку переважно залежить від приваблення зовнішніх коштів, а з іншого - розміри діяльності банку тісно пов'язані з обсягом його власного капіталу. Таким чином, прийняття рішень щодо формування власного капіталу банку рекомендується проводити на основі детального порівняльного аналізу темпів зростання ризикованих активів, зобов'язань та розміру власного капіталу.

Ефективність банківської стратегії в управлінні власним капіталом в значній мірі визначається особливостями регулювання достатності власного капіталу комерційного банку. Це обумовлено, по-перше, тимчасовим обмеженням реалізації банківських угод, по-друге, вибором стратегій фінансових інвестицій, по-третє, контролем за показником достатності капіталу шляхом зміни структури та обсягу ризикованих активів. Це призводить до коригування управління збалансованістю активів і пасивів, кредитної, депозитної, процентної політики, а також політики управління ліквідністю. Цей процес, в свою чергу, вимагає перегляду процедур виконання відповідних операцій банку.

Розглянемо динаміку структури власного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Таблиця 2.4

Структура та динаміка власного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Назва показника, млн грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал	31464	54529	52825	66615	57789	+26325
Статутний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	0
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	0
Результат від операцій з акціонерами	12174	12174	12174	12174	12174	0

Продовження табл.2.4

Інші резерви:	-2616	-660	-2248	-4091	-15168	-12552
-резерв переоцінки будівель;	687	614	689			
- нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів;	-3303	-1274	-2937			
Резерви та інші фонди	6211	6850	8481	9696	11449	+5238
Накопичений дефіцит	-190388	-169918	-171665	-157247	-156749	+33639
Зобов'язання	246584	255194	329700	334681	482807	+236223
Загальна сума власного капіталу і зобов'язань	278048	309723	382525	401296	540596	+262548

За даними таблиці спостерігаємо нарощування власного капіталу з 2018 до 2021 року до значення 66615 млн грн, у 2022 році показник зменшився на 8826 млн грн [35].

Розглянемо розрахунки значень показників фінансової автономії та коефіцієнта фінансового левереджу.

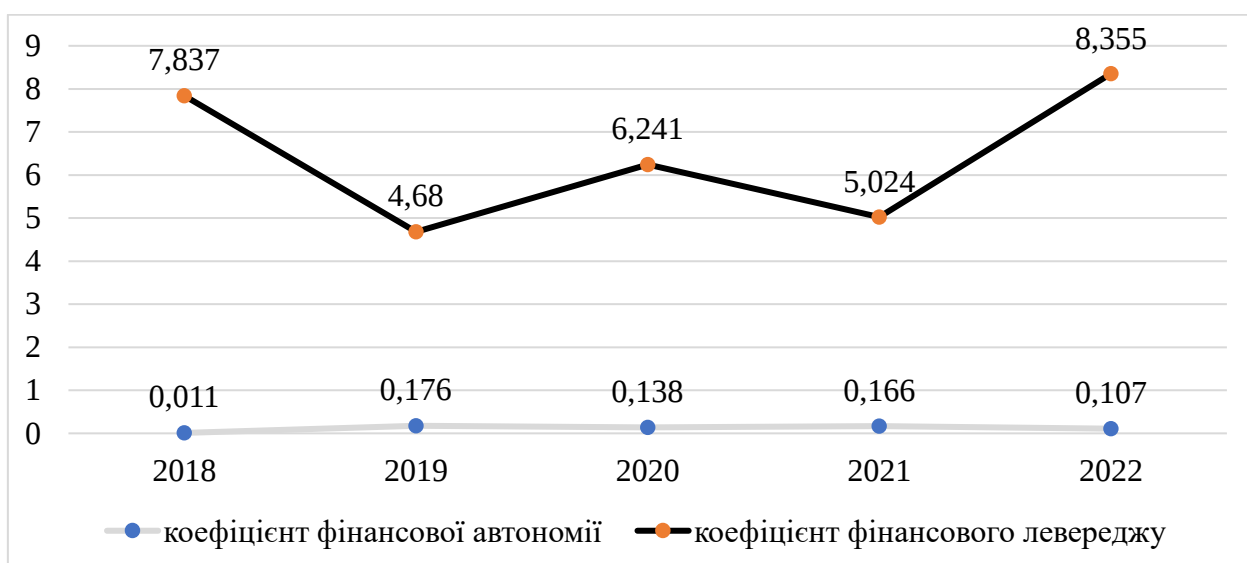


Рис.2.6. Динаміка показників фінансової стійкості банку

Таким чином на 100 грн пасивів припадає 10,7 грн власного капіталу у 2022 році, що менше на 0,59 порівняно з 2021 роком

Коефіцієнт співвідношення залучених коштів до власних характеризує рівень фінансового ризику, як бачимо залучені кошти у 8,355 разів перевищують

власний капітал банку у 2022 році.

Для цілей аналізу важливе значення має структура капіталу. Розглянемо динаміку складових регулятивного капіталу.

Таблиця 2.5.

Структура та динаміка регулятивного капіталу

Назва	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	3	4	5	6
Загальна сума регулятивного капіталу (РК) (Н1)	19555,7	19223,6	35256,9	40842,9	54523,5
Загальна сума основного капіталу (ОК)	9851,4	9685,3	17643,6	20436,6	272276,9
Загальна сума додаткового капіталу (до розрахунку не більше ніж ОК)	9851,4	9685,3	17643,6	20436,6	272276,9
Загальна сума додаткового капіталу	22577,4	43381,9	36624,6	41529,2	39180,8
Загальна сума вирахування (В)	-147,1	-147,1	-30,2	-30,2	-30,3
Загальна сума зменшення основного капіталу	0	-203247,5	-196919,8	-195341,9	190254,1

Ефективне управління пасивами включає в себе невідемний аспект - оцінку рівня ризиків, при цьому ключовими є дотримання встановлених нормативів достатності регулятивного капіталу. Розглянемо їх.

Таблиця 2.6

Економічні нормативи АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Назва	Норма	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2021 рік
1	2	3	4	5	6	7
Н1	200 млн грн	19555,7	19223,6	35256,9	40842,9	54523,5
Н2	Не менше 10%	17,16	14,15	28,09	18,33	23,78
Н3	Не менше 7%	-	7,13	14,06	9,17	11,9

Продовження табл.2.6

1	2	3	4			
H4	Не менше 25%	43,46	Не розраховується			
H5	Не менше 40%	142	Не розраховується			
H6	Не менше 60%	97,74	100,41	92,92	93,76	-
H7	Не більше 25%	6,26	16,64	9,62	8,01	6,37
H8	Не більше 800%	0	32,04	0	0	0
H9	Не більше 25%	0,19	0,43	0,16	0,08	0
H11	Не більше 15%	0,06	0,06	0,06	0,01	0
H12	Не більше 60%	0,07	0,07	0,07	0,02	0
Л13-1	змінні норми	174	233,4	92,7	86,5	92,6
Л13-2	змінні норми	0,0009	1,3	0,7	1,2	1,3
LCR _{ВВ}	100% з 01.12.2019	263,6	268,3	278,2	258,8	311,01
LCR _{ів}	100% з 01.12.2019	102	307,7	218,2	200,4	260,1
NSFR	Не менше 90% з 2021 року	-	-	-	156,6	182,2

Бачимо, банк дотримується встановлених економічних нормативів, по деяких фактичні значення суттєво перевищують нормативне значення, а це означає, що банк не допускає зростання ризиків.

2.3. Аналіз прибутку банку як джерела управління капіталом банку

Прибуток виступає важливим джерелом для управління капіталом банку з кількох перспектив:

1.Зміцнення власного капіталу: Прибуток дозволяє банку збільшувати й утримувати свій власний капітал. Зміцнення власного капіталу є ключовим аспектом управління ризиками і стійкістю, адже це страховка від можливих збитків чи несприятливих умов на ринку.

2.Реінвестування в розвиток: Отриманий прибуток може бути використаний для реінвестування в розвиток банку. Це може включати в себе

впровадження нових технологій, розширення мережі відділень, навчання персоналу та вдосконалення послуг.

3.Виплата дивідендів: Якщо банк є акціонерним товариством, прибуток може бути використаний для виплати дивідендів акціонерам. Це може стати стимулом для інвесторів і забезпечити їм дохід.

4.Створення резервів: Банки можуть використовувати прибуток для формування резервів, які призначені для покриття можливих втрат чи відшкодування ризикованих операцій.

5.Оптимізація капіталовкладень: Прибуток дозволяє банку оптимізувати використання капіталу, визначати пріоритети в інвестиційних проектах та вибирати стратегії, які найбільше відповідають його цілям і потребам.

Отже, прибуток відіграє ключову роль у фінансовому управлінні банку, сприяючи зміцненню його фінансового стану та реалізації стратегічних завдань.

Розглянемо фінансовий результат банківської системи та банківської установи за 2018-2022 роки.

Таблиця 2.7

Динаміка фінансового результату комерційних банків
та АТ КБ ПРИВАТБАНК, млн грн

Група	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+,-)
Фінансовий результат банків з державною часткою	14618	34231	21888	42605	19258	+4640
АТ КБ ПРИВАТБАНК	12798	32609	24302	35050	30198	+17400
Частка прибутку АТ КБ ПРИВАТБАНК у структурі прибутку групи державних банків, %	87,5	95,3	111	82,3	156,8	+69,3
Частка прибутку АТ КБ ПРИВАТБАНК у структурі фінансового результату банківської системи,%	57,3	55,9	61,2	45,3	137,8	+80,5
Фінансовий результат банків іноземних банківських груп	3619	19009	12499	22250	-388	-4007
Фінансовий результат групи приватних банків	4102	5115	5340	12520	3051	-1051
Загальний обсяг прибутку	22339	58356	39727	77376	21921	-418

Як бачимо АТ КБ ПРИВАТБАНК генерує значний обсяг прибутку, що на 137,8% перевищує прибуток банківського сектору та на 156,8% перевищує прибуток державних банків у 2022 році, що зумовлюється значними обсягами отриманих процентних та комісійних доходів [43].

АТ КБ ПРИВАТБАНК є беззаперечним лідером з обсягу отриманого прибутку впродовж п'яти років. Динаміка фінансового результату зображена на рис.2.7.

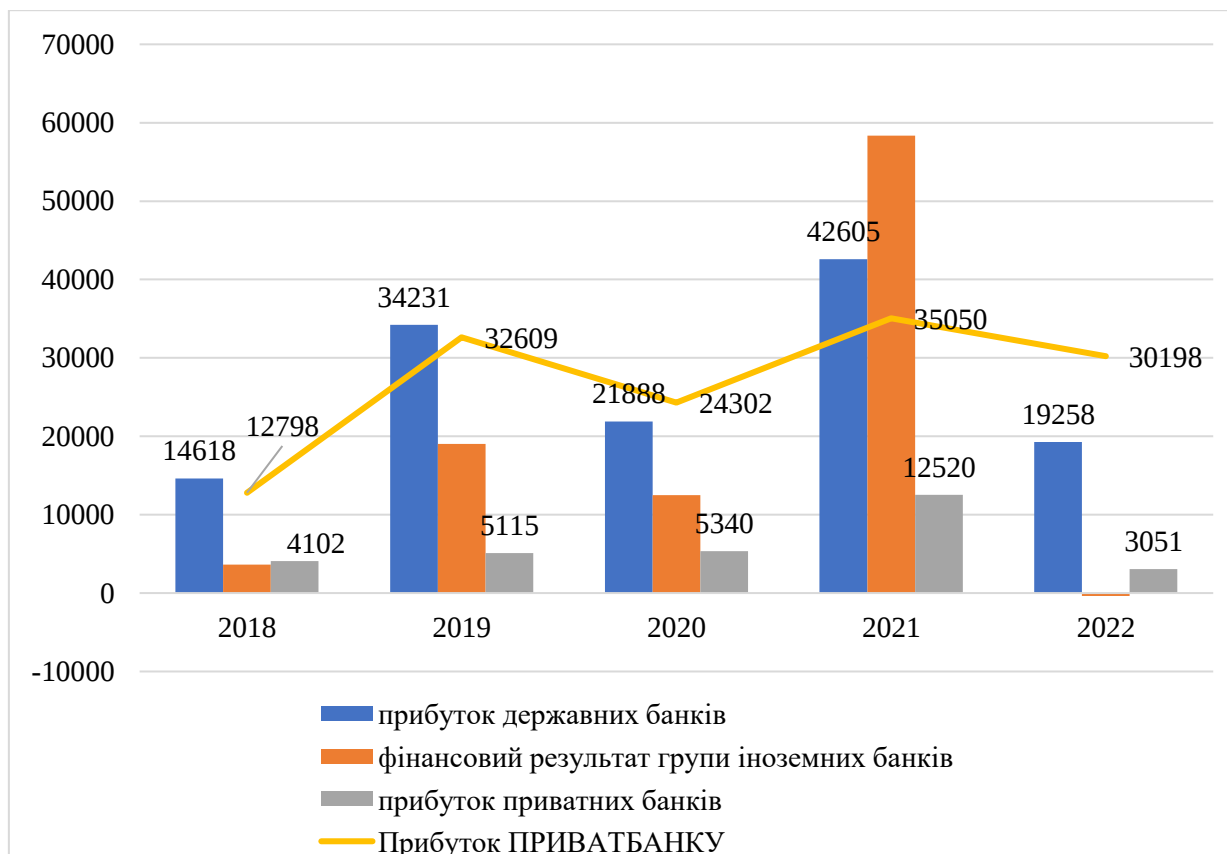


Рис.2.7. Динаміка фінансового результату за групами комерційних банків.

Найбільший обсяг прибутку за досліджуваний період спостерігаємо по групі іноземних банків у 2021 році, а по групі державних банків прибуток демонструє зростання у 2022 році до 19258 млн грн, однак його значення є меншим порівняно з 2021 роком на 23347 млн грн [35]. По групі іноземних банків у 2022 році спостерігаємо падіння прибутковості, що є негативною тенденцією і означає слабкість в управлінні ризиками та викликами війною для іноземних банківських груп, які працюють в Україні.

Розглянемо структуру доходів як джерел формування фінансового результату АТ КБ ПРИВАТБАНК (рис.2.8).

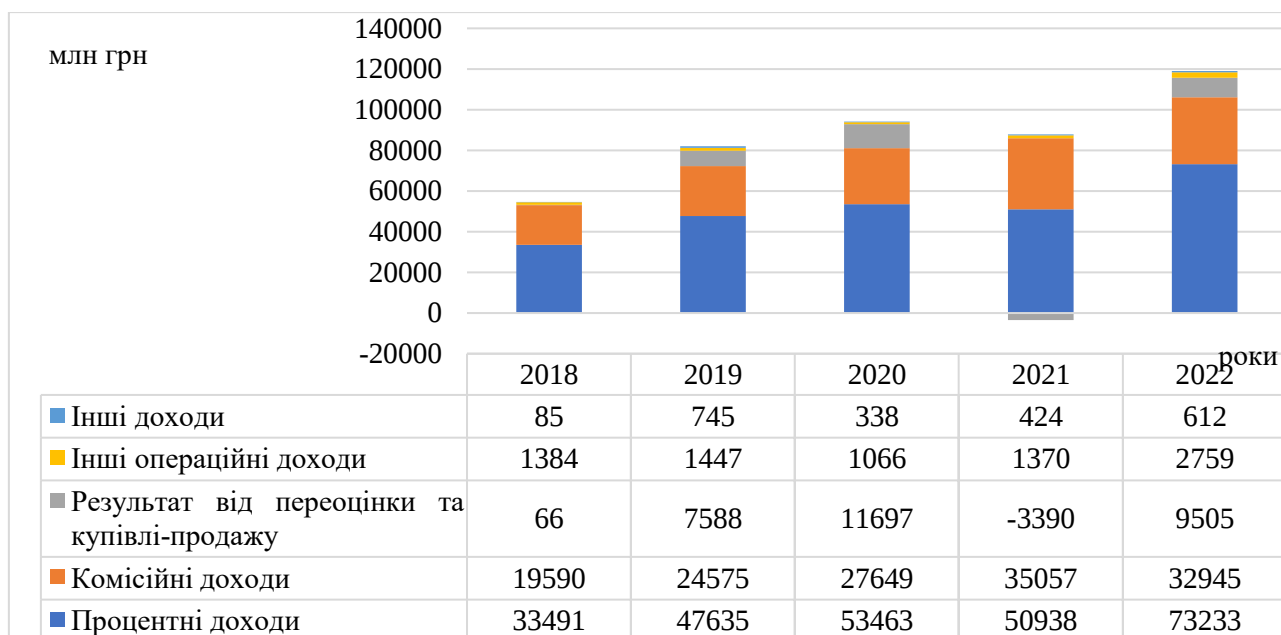


Рис.2.8. Структура та динаміка доходів АТ КБ ПРИВАТБАНК

У структурі доходів найбільше припадає на процентні та комісійні доходи, зокрема процентні доходи зросли до 73233 млн грн у 2022 році порівняно з 2021 роком, комісійні доходи у 2022 році зменшилися на 2112 млн грн і склали 32945 млн грн.

Розглянемо структуру витрат АТ КБ ПРИВАТБАНК (рис.2.8).

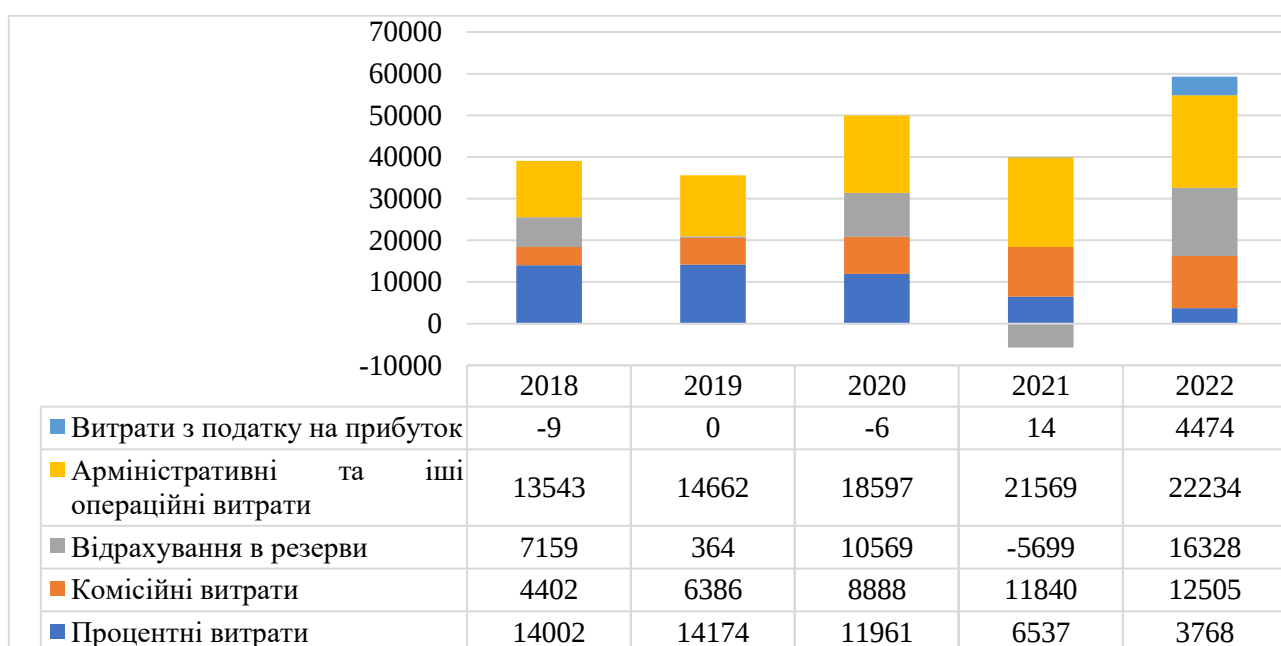


Рис.2.8. Структура та динаміка витрат АТ КБ ПРИВАТБАНК

Проаналізуємо динаміку показників які мають вагомий вплив на формування фінансового результату, а отже є резервами збільшення капіталу банку (рис.2.9).

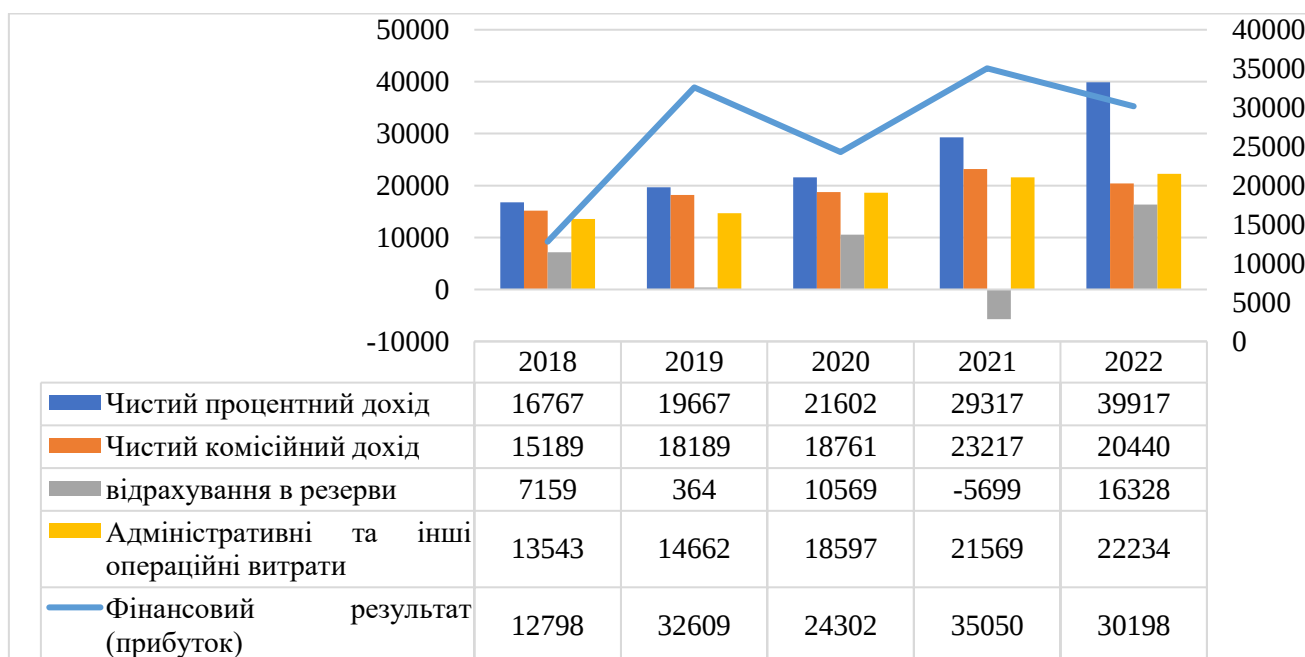


Рис.2.9. Динаміка складових формування фінансового результату банку

З даних рис.2.9 видно, що у структурі доходів найбільша частка припадає на чистий комісійний дохід впродовж досліджуваного періоду, а в структурі витрат бачимо зростання частки адміністративних та інших операційних витрат, а також зростання резервів у 2022 році.

Співвідношення витрат до доходів різняться у різні роки, так у 2018 році показник склав 61,8%, у 2019 році зменшився до 31,5%, у 2020 році зростання склало 29,7%, у 2021 році співвідношення доходів до витрат склало 31,1%, а у 2022 році за рахунок зростання частки витрат показник відношення витрат до доходів склав 52,7%.

Зауважимо, що прибуток для банку має кілька ключових значень і важливих аспектів:

1. Фінансова стійкість: Прибуток є основним джерелом фінансової стійкості банку. Високий рівень прибутку дозволяє банку забезпечити власний капітал, формувати резерви, а також виконувати свої фінансові зобов'язання.

2. Розвиток та інвестиції: Прибуток надає банку можливість розширювати

свою діяльність, вкладатися в нові технології, вдосконалювати послуги та розширювати мережу відділень.

3. Кредитна діяльність: Прибуток з кредитної діяльності є основним джерелом доходу для багатьох банків. Цей прибуток виникає від різниці між відсотковими ставками, які банк отримує від позичальників, і ставками, які він платить вкладникам.

4. Дивіденди для акціонерів: Якщо банк є акціонерним товариством, прибуток використовується для виплати дивідендів своїм акціонерам, що є формою винагороди за їхні інвестиції в банк.

5. Забезпечення ліквідності: Прибуток дозволяє банку забезпечити ліквідність, що важливо для здійснення різноманітних операцій та виконання фінансових зобов'язань.

Отже, прибуток для банку виступає як ключовий фактор для його фінансової стійкості, розвитку та забезпечення виконання функцій фінансового посередника.

Висновки до розділу 2

Питання підвищення капіталізації становить собою виклик для загальної фінансової стійкості та самостійності банківської системи, що, в свою чергу, визначає здатність банків надійно виконувати свої фінансові зобов'язання. Проблема капіталізації є суттєвим аспектом у формуванні фінансового фундаменту банківської системи. Якість цього фундаменту впливає на надійність всієї економічної системи та визначає темпи подальшого розвитку.

З одного боку, високий рівень капіталізації банківської системи сприяє фінансовій підтримці економічного розвитку країни та забезпечує стабільність в умовах глобалізації та міжнародної фінансової інтеграції. З іншого боку, належний рівень власних коштів банку гарантує його стійку роботу та сприяє усуненню ризиків, що властиві його діяльності.

Капітал банку передбачає можливість збитків і, таким чином, є основою

для підтримки довіри вкладників до банку, а також визначає його кредитоспроможність.

На рівні макроекономіки величина власного капіталу становить основу для кредитно-інвестиційного потенціалу банківського сектору економіки та виступає запорукою його надійності та розвитку.

У випадку високо капіталізованих банків існують значні можливості для здійснення інвестицій, і вони виконують функцію перерозподілу фінансових ресурсів в національній економіці більш ефективно завдяки економії масштабів. Такі банки характеризуються вищою стійкістю до проявів економічної нестабільності.

На підставі проведеного аналізу забезпечення капіталом можна визначити, що АТ КБ ПРИВАТБАНК володіє надійним регулятивним та основним капіталом, а значний обсяг Н1 позитивно впливає на нормативи Н2 та Н3 банку. Високі значення досліджених нормативів мають позитивний вплив на кредитний рейтинг. Національний довгостроковий кредитний рейтинг АТ КБ ПРИВАТБАНК станом на кінець 2022 року становить uaAA, що свідчить про його «дуже високу кредитоспроможність» у порівнянні з іншими українськими позичальниками.

АТ КБ ПРИВАТБАНК продемонстрував стабільний ріст діяльності та фінансових показників. Завдяки розвитку бізнесу, контролю над витратами, виваженій кредитній політиці та ефективному управлінню процесами як всередині, так і в обслуговуванні клієнтів, банк досяг найбільшого зростання прибутку серед інших українських банків у 2022 році та займає лідерську позицію в загальному рейтингу банківської системи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ДИСБАЛАНСІВ

3.1. Державне регулювання достатності капіталу банків в умовах сучасних викликів

У системі основних економічних цінностей банків і банківської системи в цілому, які визначають потенціал і темпи їхнього ефективного економічного розвитку, велике значення приділяється капіталу. Капітал банку виступає як фінансова основа функціонування установи та є основним джерелом ресурсів. Оскільки банки операційно залучають кошти через позики, капітал банку відіграє важливу роль у збереженні довіри клієнтів до банку. Кожен банк має велику кількість клієнтів, і нездатність банку надавати їм необхідні послуги може викликати нестабільність їхньої діяльності. Втрата клієнтів може призвести до загальної банківської кризи. Іншими словами, низький рівень капіталізації банків вносить нестабільність в економіку держави в цілому.

Актуальним стає питання управління капіталом банку як складової системи фінансової стійкості банку, що в свою чергу гарантує стабільність банківського сектору взагалі. Дефіцит капіталу окремих банківських установ України в останні роки відбивається на ліквідності всієї банківської системи.

Останніми змінами до стандартів Базель III, що були внесені у 2017 році та отримали назву «Базель III: фінальний реформований каркас» включали в себе ряд важливих покращень, зокрема щодо капіталу банків та його регулювання [56; 59].

Загальні напрямки реформ Базель III включають:

1. Капіталовкладення: збільшення кількості і складності капіталовкладень відповідно до стандартів регулятивного капіталу та уведення додаткових вимог до капіталу для більш складних банків.

2. Ліквідність: зміни в стандартах ліквідності, такі як введення стандартів Net Stable Funding Ratio (NSFR) та Liquidity Coverage Ratio (LCR).

3. Збільшення прозорості: посилення вимог до звітності та розкриття інформації для забезпечення більшої прозорості фінансового стану банків.

4. Контрпроциклова політика: введення інструментів контрпроциклового регулювання капіталу для згладжування економічних циклів.

5. Кредитний ризик: вдосконалення методів оцінки кредитного ризику та визначення капіталовкладень.

Серед заходів для поліпшення умов мобілізації капіталу банків можна визначити наступні:

1. Впровадження механізмів сповіщення та зменшення ризиків, які можуть виникнути в банківській системі внаслідок розширення інтеграційних процесів, а також розробка інструментів для їхньої ефективної реалізації.

2. Розширення ринків роздрібного та корпоративного кредитування. На сьогодні цей сегмент спостерігає сповільнення через загальне зниження економічного зростання, а також через фактори, такі як посилення регуляторного тиску, погіршення платіжної дисципліни та насичення ринку банківськими послугами.

3. Зменшення впливу політичної ситуації на кредитну та інвестиційну політику банків.

4. Збільшення частки використання кредитних карт, як найбільш технологічних та швидко адаптованих під будь-які потреби продуктів.

5. Підвищення уваги до управління лояльністю клієнтів, яке вважається одним із методів для збільшення прибутковості банків.

6. Збереження існуючих клієнтів суттєво впливає на фінансові результати через наступні фактори:

7. Збільшення кількості прибуткових клієнтів завдяки підвищенню відношення активних і неактивних клієнтів.

Проведення заходів, спрямованих на стимулювання активності існуючих клієнтів, призводитиме до зростання їх кількості. Сформована група лояльних

клієнтів висловлюватиме позитивні відгуки щодо банківських продуктів і послуг, сприяючи їх рекомендаціям серед потенційних клієнтів.

Збільшення терміну користування продуктом призводить до більших можливостей для банку отримувати дохід від кожного клієнта. Підтримка тривалих відносин з клієнтами досягається за допомогою пропозицій, що спрямовані на подовження терміну користування банківськими продуктами та врахування їхніх потреб.

Лояльні клієнти використовують більше продуктів і менше чутливі до цін, що призводить до вищої маржі за одним клієнтом.

Отже, ефективне управління у всіх вказаних напрямках сприяє підвищенню прибутковості банку та сприяє зменшенню ризиків, що в свою чергу призводить до збільшення його капіталу. При впровадженні запропонованих заходів важливо дотримуватися конкретних принципів та підходити до цього завдання системно і комплексно. Також слід не забувати про класичні заходи на мікроекономічному рівні, які сприяють зростанню капіталу банку. Зокрема, підвищення прибутку банку може бути досягнуте шляхом зниження його витрат. Це можливо завдяки зменшенню непередбачених і експлуатаційних витрат. У зв'язку з постійним оновленням банківського обладнання і його модернізацією, важливо раціонально використовувати наявне обладнання, зменшуючи витрати на експлуатацію.

Збільшення величини резервів на можливі втрати свідчить про те, що банк проводить ризиковану політику. Тим самим банк витрачає більше коштів на підстрахування своєї діяльності. Шляхом перегляду політики банку можна домогтися зниження витрат за цією статтею. Витрачання більших коштів на оплату праці – причиною цьому могли послужити як збільшення заробітної плати, так і збільшення штату персоналу банку. Отже, необхідно проаналізувати штат співробітників. Часто буває така ситуація, що в деяких відділах банку працює більше персоналу, ніж це необхідно. Можна, звісно, звільнити частину працівників, але з іншого погляду, якщо це кваліфікований персонал, то краще постаратися перевести їх в інші відділи або створити нові відділи в банку. Тим

самим з'явиться можливість впровадити нові послуги, що своєю чергою підвищить прибуток банку.

Серед заходів збільшення прибутковості слід виокремити також розробку і введення нових послуг, що також постає невід'ємною частиною в конкурентній боротьбі за клієнта і сприяє зростанню капіталу банку.

Основні принципи банківської діяльності – прибутковість господарювання і принцип комерції, оскільки, збільшуючи прибуток клієнту, банк досягає і свого власного інтересу. Через це банк має безупинно вдосконалювати і просувати новітній асортимент послуг, підвищуючи якість обслуговування.

Зауважимо, що Кабінет Міністрів України затвердив стратегію розвитку державного ПриватБанку до 2024 року [51]. Оновлення стратегії спрямоване на створення конкурентоспроможного банку, здатного досягти фінансової стійкості та виплачувати дивіденди. Головною метою стратегії є визначення придатності банку для продажу як «хорошого банку» та підготовка до його приватизації.

Стратегія передбачає розвиток ПриватБанку як провідного банку в роздрібному сегменті ринку, з основним фокусом на малому та середньому бізнесі. Зокрема, планується збільшення кредитування сегменту МСБ на 150%, включаючи участь у державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%». Також передбачається розширення еквайрингового бізнесу та зростання доходів на 8,5 млрд грн.

Бізнес-модель ПриватБанку зосереджена на розвитку напрямку МСБ, інноваціях та готовності до зниження маржі. Банком заплановано досягти чистого прибутку понад 30 млрд грн, завдання у 2022 році виконане, прибутковості на капітал понад 40%, і співвідношення витрат до доходів менше 45% [50].

У рамках стратегії передбачено оптимізацію витрат, управління ризиками, розвиток інноваційних продуктів та послуг, а також ефективну роботу з непрацюючими активами. Банк також планує повернення коштів, пов'язаних з екс-власниками, та зниження частки непрацюючих активів до менше ніж 20%.

Стратегія визначає три можливі опції приватизації, включаючи приватне

розміщення всього банку, приватне розміщення «хорошого банку» та первинне розміщення акцій «хорошого банку». Таким чином, націоналізований у 2016 році ПриватБанк наразі є найбільшим банком на українському ринку за розміром загальних активів.

3.2. Напрямки підвищення ефективності управління капіталом комерційного банку

Перетворення, що відбуваються в банківській системі, підкреслили потребу оптимізації банківської діяльності з залучення та розподілу грошових ресурсів. Ризик збитків, особливо при кредитуванні, вимагає розробки комплексної політики політики комерційного банку, в якій основний акцент робиться на управлінні власним капіталом.

Наявність законом встановленого обсягу власного капіталу банку не є гарантією його стійкості у майбутньому, а порушення вимог до достатності власного капіталу впливає на фінансові показники і може привести навіть до банкрутства раніше стійкого фінансового установи.

Таким чином, ефективний процес управління власним капіталом, а не лише його контроль, визначається як ключовий фактор у досягненні стійкого економічного зростання банку в умовах ринку. Вдосконалення банківської політики в сфері управління власним капіталом слід розглядати як стратегічний метод для досягнення конкурентоспроможності, стійкості та безпеки у банківському секторі.

Управління власним капіталом, тісно пов'язане з керуванням кредитними операціями та якістю кредитного портфеля та забезпечує збалансованість банківської стратегії та стійкий розвиток установи. Нерівномірні зміни розміру кредитного портфеля та власного капіталу можуть призводити до коливань показника достатності капіталу в обидві сторони. Взаємозв'язок розмірів кредитного портфеля та власного капіталу вказує на можливість введення

додаткового нормативу співвідношення власного капіталу до кредитного портфеля, який обмежує розмір кредитного портфеля відносно величини власного капіталу. Цей норматив може бути корисним як доповнення до існуючих вимог, таких як Н2 (достатність власного капіталу) і Н7 (максимальний ризик на одного позичальника). Однак така пропозиція є доцільною в умовах нарощення темпів проблемного кредитування. В час війни в умовах підвищених ризиків банківські установи проводять обережну кредитну політику.

Наступним етапом у стратегічному управлінні капіталом банку є проведення аналізу можливих ризиків, які можуть впливати на капітал та ефективність банку. Для цього використовується SWOT-аналіз, який оцінює фактори як зовнішнього, так і внутрішнього середовища банку. Мета SWOT-аналізу полягає в визначенні впливу ключових загроз і можливостей ринку на сильні та слабкі сторони діяльності банку. Це допомагає ідентифікувати негативні зовнішні фактори, які можуть послабити конкурентні переваги банку, а також визначити можливості, які дозволяють підсилити раніше слабкі позиції банку на ринку.

Після проведення SWOT-аналізу менеджер розробляє стратегію управління капіталом, в якій визначаються критерії оцінки капіталу, фактори впливу на капітал, пріоритети в управлінні капіталом та інструменти для здійснення управління.

Важливо зауважити, що стратегія управління капіталом повинна взаємодіяти з загальною стратегією розвитку банку. Остання визначає розмір та масштаби діяльності банку, що в кінцевому підсумку суттєво впливає на управління його капіталом.

Під час управління капіталом банк стикається з численними ризиками, такими як ризик ліквідності, процентний ризик і інші. Залежно від готовності менеджера приймати ризики існують різні стратегії управління капіталом. Серед них варто виділити агресивну стратегію, що передбачає мінімальний розмір власного капіталу, захисну стратегію, яка включає високий рівень власного капіталу, а також збалансовану стратегію.

В залежності від механізму капіталізації банку, стратегії управління капіталом можна розділити на кількісні та якісні. Кількісна стратегія націлена на збільшення обсягу капіталу шляхом емісії акцій, тезаврації прибутку, тоді як якісна стратегія спрямована на поліпшення структури капіталу.

Впровадження стратегії реалізується на операційному рівні і включає в себе аналіз таких аспектів:

- 1) Інформаційної бази діяльності банку;
- 2) Стану управління капіталом та його достатності для проведення активних операцій банку;
- 3) Відповідності вимог щодо капіталу з боку регулюючих зовнішніх органів;
- 4) Ризикованості структури капіталу;
- 5) Можливостей оптимізації структури капіталу за допомогою конкретних методів і інструментів;
- 6) Джерел збільшення капіталу (зовнішні та внутрішні);
- 7) Системи критеріїв для прийняття рішень щодо капіталу банку;
- 8) Впливу ризиків на діяльність банку.

Ефективність політики управління капіталом банку на сьогодні має забезпечуватися реалізацією наступних принципів:

1. Відповідність – управління власним капіталом банку повинно відбуватися відповідно до встановлених правил і положень, розроблених самим банком. Ці правила базуються на вимогах законодавчих актів та інструктивних документів національного банку і враховують особливості стратегії розвитку, розміру діяльності, активів, зважених за ступенем ризику, філіальної мережі та кваліфікації персоналу.

2. Комплексність – управління власним капіталом банку повинно бути взаємозв'язаним з підсистемами, такими як нормативно-планова, інформаційно-аналітична і контрольна.

3. Обмеженість – збільшення обсягів банківських операцій шляхом залучення депозитних ресурсів та їх подальше розміщення в активні операції

обмежене розміром власного капіталу.

4. Динамічність – збільшення обсягу та оптимізація структури власного капіталу банку, вибір форм його залучення обумовлені постійною зміною факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, зокрема кон'юнктури ринку капіталу, що вимагає розробки ефективних управлінських рішень для кожного конкретного випадку.

Слідування цим принципам сприяє вибору раціональної організації процесу та реалізації ефективної банківської політики.

Отже, розвиток та впровадження нових банківських послуг, а також ефективне управління витратами, сприяє підвищенню капіталу банку. Збільшення капіталу веде до розвитку банківського бізнесу та зміцнення позицій бізнесу клієнтів банку. Додатковий аспект мобілізації капіталу банків визначається вимогами Національного банку щодо капіталу, що вимагає від банків планування відповідних дій. У межах загальної стратегії банку стосовно нарощування капіталу важливим є дотримання нормативів банківської діяльності та максимально прибуткове використання капіталу. Наприклад, при дефіциті капіталу важливими є збільшення капіталу, реструктурування активів, зокрема зниження ризикованих активів. Планування капіталу вимагає системного підходу, врахування довгострокових і оперативних аспектів, а також орієнтацію на утримання відповідних показників, таких як власний капітал, фінансові результати, дебіторська заборгованість, резерви. Важливо планувати капітал взаємно з ризиками банківської діяльності. Досягнення стратегічних цілей щодо мобілізації капіталу можливе через впровадження конкретних заходів, таких як ефективний розрахунок та дотримання нормативів необхідних власних коштів, виявлення нових ресурсів для виконання зобов'язань перед кредиторами та вкладниками, а також мобілізація строкових депозитів для підвищення ліквідності та депозитів до запитання для формування прибутку через залучення «дешевих» ресурсів.

Провідна стратегічна мета полягає в мобілізації капіталу при забезпеченні ліквідності та високої рентабельності. Існують різні чинники, які можуть

впливати на створення та збільшення банківського капіталу, такі як обмеження ресурсної бази в банківському секторі, що обмежує масштаби портфеля банку та обсяги його доходів.

Відомі різні чинники, здатні вплинути на створення й збільшення банківського капіталу: – банк інвестує тільки в розмірі залучених ним ресурсів. У банківському секторі ресурсна база обмежує масштаби і обсяги банківського портфеля, а відтак, величину і структуру доходів кредитних установ; вагомий вплив на структуру капіталу та пропорції власних і позикових засобів становить тимчасова ознака і нестабільність загальної величини залучених ресурсів; – складові капіталу банку та його структура кардинально впливають на ліквідність і доходність діяльності в цілому.

Крім того, відома низка не менш визначальних факторів для банку, як от тривалість його роботи, обсяг власного капіталу, специфіка роботи банку, види бізнесу, база клієнтів, політика щодо активних операцій, а також стан бізнес-середовища на ринку. Слід також зазначити, що під час мобілізації капіталу банків доцільно використовувати різні методи, спрямовані на підвищення ефективності обраного способу його формування та розміщення.

Головним завданням нарощування банківського капіталу є раціональність його розміщення, створення нової вартості (реальний сектор економіки). Необхідне правильне співвідношення сформованих і розміщених коштів, тобто відповідність пасивів і активів.

Керівництво ПриватБанку має уважно вивчати зовнішнє середовище та при необхідності вживати заходів для мінімізації можливих негативних впливів. Важливо відзначити, що подальші негативні зміни у макроекономічному середовищі можуть вплинути на фінансове становище та результати діяльності банку, проте наразі точний характер цього впливу є невизначеним.

Після проведення аналізу адекватності та достатності капіталу можна стверджувати, що АТ КБ ПРИВАТБАНК належно забезпечений регулятивним та основним капіталом. Значущий рівень показника Н1 позитивно впливає на розміри нормативів Н2 та Н3 у банку. Високі значення цих нормативів

користуються позитивним визнанням в контексті кредитного рейтингу. Зазначимо, що довгостроковий кредитний рейтинг ПриватБанку національною рейтинговою шкалою станом на кінець 2022 року становить uaAA, вказуючи на його «дуже високу кредитоспроможність» у порівнянні з іншими українськими позичальниками.

ПриватБанк продемонстрував стабільний ріст активності та фінансових результатів. Спритність у розвитку бізнесу, ефективне управління витратами, урівноважена кредитна політика і ефективне керівництво процесами, як всередині, так і в обслуговуванні клієнтів, дозволили банку зазнати значущого зростання прибутку, визнаного лідерським серед інших банків України та узагальненим результатом в системі банківської сфери.

Підвищення ефективності управління власним капіталом банку вимагає вдосконалення стратегій, процесів та використання ресурсів.

Ось деякі пропозиції для підвищення ефективності управління власним капіталом:

1. Аналіз та оптимізація портфеля активів через проведення регулярного аналізу активного портфеля для ідентифікації можливостей оптимізації та диверсифікації ризиків.

2. Впровадження продуктових стратегій, які максимізують ризик-прибуток.

3. Розробка імплементації стратегій капіталу передбачають розроблення чітких стратегій щодо залучення та використання капіталу, активного управління дивідендною політикою з урахуванням потреб у капіталі та очікувань інвесторів.

4. Використання передових технологій для автоматизації процесів управління капіталом та аналізу ризиків.

5. Використання аналітичних інструментів для прогнозування ринкових умов та визначення оптимальних стратегій.

6. Посилення роботи з ризиками через вдосконалення систем стрес-тестування та аналізу стресових сценаріїв. Вдосконалення моніторингу та

управління кредитним, ринковим і операційним ризиками.

7. Впровадження ефективного управління ліквідністю та управління фінансовими потоками через розроблення та практичне впровадження стратегій управління ліквідністю та використання інноваційних методів для ефективного управління фінансовими потоками.

8. Стимулювання та навчання персоналу у сфері управління ризиками та фінансового аналізу. Впровадження систем стимулювання для персоналу, яка сприяє досягненню стратегічних цілей управління капіталом.

9. Співпраця з регуляторами та зацікавленими сторонами включає активну участь у діалозі з регуляторами та врахування їхніх рекомендацій та вимог. Забезпечення відкритого спілкування та інформування зацікавлених сторін про стратегії та результати управління капіталом.

10. Постійне вдосконалення процесів роботи установи через впровадження системи постійного моніторингу та оцінки ефективності управління капіталом; постійне вдосконалення процесів на основі здобутих даних та досвіду.

Ці заходи допоможуть банку забезпечити оптимальне використання свого капіталу, знизити ризики та підвищити його стійкість та прибутковість.

В умовах воєнного стану, управління капіталом українських банків стає надзвичайно складним завданням, оскільки діяльність фінансових установ може бути суттєво ускладнена внаслідок нестабільності економічної та політичної ситуації.

Основні аспекти концепції управління капіталом в умовах війни включають:

1. Оцінка ризиків та стрес-тестування через здійснення комплексного аналізу ризиків, пов'язаних з економічною нестабільністю, можливими збитками від військових дій, змінами у валютному ринку та іншими чинниками.

2. Проведення стрес-тестів для визначення можливих впливів негативних сценаріїв на фінансовий стан банку.

3. Ліквідність та управління фінансовими ресурсами:

4. Планування та забезпечення належного рівня ліквідності в умовах

можливих труднощів у функціонуванні фінансової системи.

5. Моніторинг і ефективне управління фінансовими потоками.
 6. Дотримання регуляторних вимог:
 7. Співпраця з регуляторами для визначення найбільш актуальних регуляторних вимог і забезпечення їх виконання в умовах воєнного стану.
 8. Забезпечення безпеки та надійності інфраструктури:
 9. Заходи для захисту банківської інфраструктури від можливих кібератак і інших загроз безпеки.
 10. Адаптація стратегій розробки та використання капіталу через перегляд стратегій використання капіталу відповідно до нових реалій воєнного часу. Врахування можливостей залучення додаткового капіталу в умовах економічної нестабільності.
 11. Кредитний аналіз та управління активами через оцінку ризиків кредитного портфеля в умовах змінного економічного оточення. Адаптація стратегій управління активами для зменшення можливих втрат.
 12. Комунікація з клієнтами та зацікавленими сторонами через ведення ефективної комунікації з клієнтами та іншими зацікавленими сторонами щодо заходів, які приймаються для збереження стабільності банку.
 13. Адаптація до нових ринкових умов шляхом створення гнучких стратегій, які можна адаптувати до швидко змінних ринкових умов під час війни.
- Швидке реагування на нові обставини та впровадження необхідних коректив в управління капіталом.
- Конкретні заходи мають бути визначені в контексті кожного банку, оскільки вони залежать від розміру, структури та стратегії кожної фінансової установи, а також від конкретних умов війни.

Висновки до розділу 3

Фінансова стійкість та надійність банківської установи, а також її розвиток в умовах глобалізації економіки, визначаються відповідним розміром

банківського капіталу. Згідно з досвідом світової фінансової кризи, банкам слід систематично удосконалювати свою стратегію управління капіталом, встановлюючи якісні та кількісні критерії для покриття непередбачених втрат.

Адекватний рівень капіталу створює можливості для розвитку банку, в той час як недостатній рівень значно обмежує його поточну діяльність та заважає досягненню фінансової стабільності в довгостроковій перспективі. Таким чином, достатність капіталу та його ефективне регулювання є критично важливими як для світової банківської системи, так і особливо для українських банків.

Модель управління власним капіталом банку включає в себе ряд стратегічних і тактичних аспектів, що забезпечують оптимальне використання капіталу для досягнення фінансової стійкості та максимізації прибутку. Така модель може відрізнятися в залежності від розміру банку, його специфіки, ринкових умов і стратегічних цілей. Однак деякі загальні аспекти можуть пропонуватися в наступному контексті:

1. Стратегічне планування, тобто визначення стратегічних цілей банку та розробка плану, який визначає, як ці цілі будуть досягнуті.
2. Аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, які можуть вплинути на управління капіталом.
3. Оптимізація структури капіталу через визначення оптимального співвідношення між власним та позиковим капіталом.
4. Розгляд можливостей емісії нових акцій чи облігацій для залучення додаткового капіталу.
5. Управління ризиками через оцінка ризиків, пов'язаних з активами та пасивами банку.
6. Впровадження стрес-тестів та аналіз стресових сценаріїв для визначення впливу ризиків на капітал банку.
7. Дотримання регуляторних вимог: Визначення та дотримання стандартів та вимог регуляторів до рівня капіталу банку.
8. Активна співпраця з регуляторами та вчасне повідомлення про будь-які зміни в фінансовому стані.

9.Управління портфелем активів: диверсифікація активів для зниження загального рівня ризику.

10.Оптимізація активного портфеля з урахуванням ризиків та потенційної прибутковості.

11. Управління ліквідністю: розроблення та виконання стратегій для забезпечення належного рівня ліквідності.

12. Планування фінансових потоків та ефективне використання резервів.

Внутрішні процеси та контроль через впровадження ефективної системи внутрішнього контролю для моніторингу та забезпечення відповідності процесів і стандартів.

13. Аудит і регулярна перевірка фінансової звітності.

14. Стимулювання та навчання персоналу у сфері фінансового управління та ризиків.

15. Впровадження систем стимулювання, що підштовхує до досягнення цілей управління капіталом.

16. Використання технологій для автоматизації процесів управління капіталом та аналізу даних.

17. Впровадження інформаційних систем для ефективного моніторингу та звітності.

Запропонована модель забезпечує системний підхід до управління капіталом банку, забезпечуючи його стабільність, рентабельність та відповідність регуляторним вимогам. Вона має бути гнучкою і реагувати на зміни в економічному середовищі та ринкових умовах.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день надійна банківська система є ключовою передумовою для повоєнного відновлення та подальшого економічного зростання держави. Банки, що виступають основними фінансовими посередниками, повинні функціонувати як ефективний інструмент для забезпечення економічного розвитку. Роль банківської системи в українській економіці визначається значною мірою її фінансовою стійкістю.

Ключовим показником, що відображає фінансову стійкість окремих банків та системи в цілому, є банківський капітал. Таким чином, важливим аспектом є забезпечення надійного механізму формування, управління та використання капіталу банку, а також дотримання необхідного його обсягу для забезпечення розвитку банківської системи в цілому.

В роботі визначено, що власний капітал представляє собою грошові кошти та частину майна у грошовій формі, які були внесені його власниками (засновниками, акціонерами) при створенні банку та в процесі його діяльності. Ці ресурси забезпечують економічну самостійність і фінансову стабільність банку і використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою отримання прибутку.

Роль власного капіталу виявляється досить значною у забезпеченні надійності та ефективності діяльності банку, оскільки він є джерелом початкових ресурсів і засобом страхування інтересів вкладників. Власний капітал дозволяє банку виконувати свої зобов'язання навіть у екстремальних ситуаціях.

Таким чином, капітал банку впливає як на оперативну діяльність, так і на рівень довгострокової життєдіяльності банку, виконуючи захисну, оперативну і регулюючу функції. На сьогоднішній день головним завданням є розробка стратегії збільшення капіталу банків, враховуючи ризики, що виникають у банківській діяльності. Таким чином, стратегічна мета нарощування капіталу банків реалізуються через впровадження техніко-економічних рішень:

1. Адекватний розрахунок та дотримання розміру нормативу власних

коштів.

2. Пошук додаткових ресурсів для виконання зобов'язань перед кредиторами та вкладниками.

3. Залучення строкових депозитів для забезпечення ліквідності та приваблення депозитів з метою отримання прибутку за рахунок використання економічно вигідних ресурсів.

У результаті аналізу та оцінки перспектив розвитку джерел зростання банківського капіталу можна визначити, що збільшення капіталу в умовах глобальних викликів та динамічних змін є ключовим завданням для банківського сектору в цілому та кожного комерційного банку, зокрема. Підвищення капіталізації банків та забезпечення достатнього рівня покриття ризиків визначаються як найважливіші умови для розвитку банківської діяльності та підвищення стійкості банків.

При створенні моделі управління капіталом банку важливо враховувати глобальну проблему фінансової системи – її нестабільність та постійні зміни. ПриватБанк визнається як найтехнологічніший банк в Україні, активно визначає тренди і впроваджує інновації в банківські послуги. У зв'язку зі швидким глобальним цифровим розвитком і розширенням ризиків, що змінюються, виникає потреба у створенні оптимальної моделі управління капіталом банку. Ця модель повинна відповідати основній меті діяльності банку. Згідно зі стратегією розвитку АТ КБ ПРИВАТБАНК, сформульованою у 2022 році, основною метою банку на найближчі 5 років стати надійним помічником клієнтам-громадянам і бізнесу, а також сприяти розвитку економіки країни в цілому.

Управління капіталом є суттєвим аспектом в управлінні банком, оскільки ефективність цього процесу визначає подальший фінансовий успіх банку. Цей вид управління має реалізовуватися як на стратегічному, так і на операційному рівні.

На стратегічному рівні управління капіталом включає такі етапи: формулювання мети та цілей управління капіталом, аналіз та оцінка цих цілей на основі фінансового прогнозу банку, оцінка можливих ризиків для банківської

установи, розробка та реалізація стратегії, а також контроль за її виконанням. Важливо, щоб стратегія управління капіталом була взаємодіючою з загальною стратегією діяльності банку.

На операційному рівні стратегія реалізується з використанням конкретних прийомів, методів та інструментів. Аналіз стану управління капіталом Приватбанку вказує на ефективне управління процесом завдяки ресурсній й базі та значному притоку депозитів.

Підвищення ефективності управління власною ресурсною базою комерційних банків у сучасних умовах економічної нестабільності є ключовим фактором формування стійкої фінансової безпеки банку і його надійності як для вкладників, так і для національної економіки країни в цілому. Процес управління власними ресурсами повинен ґрунтуватися на обґрунтованих методах та інструментах, враховуючи специфіку діяльності конкретного комерційного банку, а також базуватися на аналізі та управлінні негативними впливовими чинниками, вчасному та повноцінному використанні захованих резервів та можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121> (дата звернення: 10.11.2023).
2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/14> (дата звернення: 17.09.2023).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи: Закон України від 30 червня 2021 року № 1587-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1587-20#Text> (дата звернення: 17.09.2023)
4. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення: 17.09.2023)
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 11.11.2023).
6. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії та практики: монографія/ Київ: КНЕУ. 2002. 276 С.
7. Банківська система: навч. посібник / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за ред. С.А. Кузнецової. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 400 с.
8. Барановський О. І., Путінцева Т. В. Місце і роль ліквідності комерційних банків у забезпеченні їхньої фінансової безпеки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 3. С. 4-18.
9. Бодрецький М.В. Управління власним капіталом. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №23. С.63-68
10. Васюренко О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків:

навч. посіб./О. В. Васюренко, К.О. Волохата. Київ: Знання, 2006. 463с.

11. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І.М. Герасимович. Київ: КНЕУ, 2003. 599с.

12. Гордієнко Т.М., Сидоренко В.І. Стратегії управління власним капіталом банку. *Фінансовий простір*. 2018. № 3. С. 101–107. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/619/617> (дата звернення: 13.09.2023)

13. Дзюблюк О.В. Комерційні банки в умовах переходу до ринкових відносин: монографія. Тернопіль: Вид-во «Збруч», 1996.-140с.

14. Директива Європейського парламенту і Ради 2013/36/ЄС від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ і пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_036-13#Text

15. Дибя М.І., Осадчий Є.С. Капіталізація банківської системи, як чинник підвищення надійності економіки України. *Фінанси України*. 2008. №6. С. 71-88.

16. Довгань Ж.М. Менеджмент у банку : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2017. 512 с.

17. Дроботя Я.А., Телятник М.Ю. Управління капіталом комерційного банку. *Економіка та суспільство*. 2021. №31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-9>

18. Дульська В.І, Власний банківський капітал, його функції та складові. *Вісник ЖДТУ*. 2010. №3 (53). С. 127-130.

19. Звіт про фінансову стабільність. Національний банк України. 2021 URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2021-H2.pdf?v=4 (дата звернення: 10.11.2022)

20. Звіт про фінансову стабільність. Національний банк України. 2022 URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4 (дата звернення: 10.11.2022)

21. Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2018. 126 с.

22. Коваленко В. В., Черкашина К.Ф. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 153 с.

23. Коваль О.А., Прищенко І.П. Управління власним капіталом банку. *Ефективна економіка*. 2020. №11. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.89

24. Колодізев О. М., Лесик В.О. Забезпечення стабільності банківської системи на основі підвищення ефективності управління капіталізацією вітчизняних банків. *Вісник Української академії банківської справи*. 2012. №1. С.42-51.

25. Ларіонова К. Л., Безвух С. В. Достатність власного капіталу банків України в 2015-2017 роках: стан, проблеми та шляхи вирішення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №22. С. 811-818. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/153.pdf> (дата звернення: 12.11.2023).

26. Макропруденційна політика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/macro> (дата звернення: 10.10.2023)

27. Масюк Ю.В., Самойленко І.О. Управління структурою капіталу банку. Молодий вчений. 2017. №4 (44). С.715-718

28. Міщенко В.І. Банківські операції: підручник / В.І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська. Київ: Знання, 2006. 727с.

29. Мордань Є. Ю., Федоренко М.В. Необхідність імплементації Базеля – III в банківську систему України: *Міжнародна банківська конференція теорія і практика: збірник тез, доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 травня 2011 р.): у 2 т.* Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми: ДВНЗ «АБС НБУ», 2011. Т.2. С.128-130

30. Мулик Т. О., Мулик Я. І. Оцінка достатності капіталу вітчизняних банків як запорука їх надійності. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9050> (дата звернення: 10.11.2023).

31. Науменкова С. В., Міщенко В. І., Міщенко С. В. Макроекономічні аспекти оцінки адекватності капіталу банків України. *Фінансово-кредитна*

діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. № 2 (23). С. 4-6. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i23.120876> (дата звернення: 10.11.2023).

32. Огляд банківського сектору: листопад 2023. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 10.11.2023).

33. Основні показники діяльності банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 17.11.2023).

34. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 10.11.2023).

35. Офіційний сайт АТ КБ «ПРИВАТБАНК». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 30.10.2023).

36. Перевозова І. В., Боднарчук О. І., Боднарчук О. Г., Політова А. С. Нормативно-правові аспекти банківського регулювання та забезпечення надійності банківської системи України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2019. С. 26–35. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/162989/162736> (дата звернення: 10.10.2023)

37. Показники банківської системи / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2023).

38. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 575/2013 від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги для кредитних установ та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012/. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_043-13#Text

39. Річний звіт НБУ за 2018 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)

40. Річний звіт НБУ за 2019 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)

41. Річний звіт НБУ за 2020 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)

42. Річний звіт НБУ за 2021 рік. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)

43. Річний звіт НБУ за 2022 рік. / Національний банк України. URL:

<https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)

44. Савлук С.М. Власний капітал комерційного банку: монографія / С. М. Савлук. Київ: КНЕУ. 2012. 459с.

45. Савлук С. В. Власний капітал як запобіжник втрати ліквідності банку. *Банківська справа*. 2018. № 2. С. 55–62.

46. Слав'юк Р.А. Капітал підприємств і банків: теоретичні основи формування та управління: монографія. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 330 с.

47. Слобода Л.Я. Управління власним капіталом банків за економічної нестабільності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. №21. С.25-31

48. Стрес-тестування банків як інструмент банківського регулювання (19 травня 2023 року). URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2023)

49. Сянькова В.Р., Аврамчук Л.А. Проблеми капіталізації банківських установ у сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 16. С. 806–809.

50. Стратегія АТ КБ «ПРИВАТБАНК» до 2022 року. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 30.10.2023).

51. Стратегія АТ КБ «ПРИВАТБАНК» до 2024 року. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3296058-urad-shvaliv-strategiu-privatbanku-do-2024-roku.html> (дата звернення: 30.10.2023).

52. Тиркало Р., Ткачук Н. Проблеми оцінки ринкової вартості власного капіталу банку. *Світ фінансів*. 2007. №3. С.144-154.

53. Чорна О.М. Оцінка ефективності управління власним капіталом фінансово-кредитного інституту (на прикладі банку). *Академічний огляд*. 2012. № 2 (37). С.88-93

54. Basel I. URL: https://www.investopedia.com/terms/b/basel_i.asp (дата звернення: 15.11.2023)

55. Basel II. URL: <https://www.investopedia.com/terms/b/baselii.asp> (дата звернення: 15.11.2023)

56. Basel III. URL: <https://www.investopedia.com/terms/b/basell-iii.asp> (дата

звернення: 15.11.2023)

57. Bank for International Standards. "Background to the Basel Framework."
URL: <https://www.bis.org/baselframework/background.htm> (дата звернення:
15.11.2023)

58. Bank for International Settlements. "History of the Basel Committee."
URL: <https://www.bis.org/bcbs/history.htm> (дата звернення: 15.11.2023)

59. Bank for International Settlements. "Basel III: International Regulatory Framework for Banks." URL: <https://www.bis.org/bcbs/basel3.htm> (дата звернення:
15.11.2023)

АНОТАЦІЯ

Пожога М.Р. Управління капіталом банку. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

У кваліфікаційній роботі здійснено дослідження теоретико-практичних аспектів управління капіталом банку в сучасних умовах. Визначено економічну суть, класифікацію, необхідність і завдання управління капіталом банківської установи, розкрито методичні аспекти управління капіталом комерційного банку. Проведено аналіз капіталізації банківської галузі та здійснено структурну оцінку капіталу АТ КБ «Приватбанк». За результатами дослідження окреслено аспекти державного регулювання вимог до капіталу банку та запропоновано способи підвищення ефективності управління капіталом банківської установи.

Ключові слова: комерційний банк, власний капітал, статутний капітал, зобов'язання, фінансовий результат, адекватність регулятивного банку.

ANNOTATION

Pozhoga M.R. Management of bank capital. – Manuscript. Qualification work for obtaining the second (master's) level of higher education in specialty 072 «Finance, banking and insurance». Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

In the qualification work, a study of theoretical and practical aspects of bank capital management in modern conditions was carried out. The economic essence, classification, necessity and tasks of capital management of a banking institution are defined, methodical aspects of capital management of a commercial bank are disclosed. An analysis of the capitalization of the banking industry was carried out and a structural assessment of the capital of JSC KB "Pruvatbank" was carried out. Based on the results of the research, the aspects of state regulation of bank capital requirements are outlined and ways to improve the efficiency of capital management of a banking institution are proposed.

Keywords: commercial bank, equity capital, authorized capital, liabilities, financial result, regulatory bank adequacy.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ М.Р. Пожога